

# Rechtskrondig Weekblad

REDACTIE : Italiëlei, 99, Antwerpen

Abonnement : 100 fr. per jaar

Vereeniging zonder winstgevend doel

BEHEER : Lange Leemstraat, 99, Antwerpen

Postchecknummer : 3185.22

## INHOUD :

Nik. GUNZBURG. — *Het Kongres van strafrecht te Palermo.*

### RECHTSPRAAK.

Hof van Beroep te Brussel. — 9de Kamer. — 9 Februari 1933. — *Strafvordering. — Bevoegdheid. — Verzekeraar ter zake burgerlijke aansprakelijkheid van betichte.*Boetstraffelijke Rb. Antwerpen. — 8e Kamer. — 3 Juli 1933. — *Schadevergoeding. — Gemeente die een pensioen betaalt voor verongelukte agent.*Boetstraffelijke Rb. Brussel. — 4 Januari 1933. — *Strafvordering. — Bevoegdheid. — Burgerlijke vordering.*

Werkrechtensraad Antwerpen. — 5 Juli 1933. —

Meestergast. — *Bediende. — Wet van 9 Juli 1926. — Geen recht van schadevergoeding van zes maanden wegens opzeg.*

### NEDERLANDSCHE RECHTSPRAAK.

Hof Amsterdam. — 14 December 1932. — *Onrechtmatige daad. — Verstrekken van onjuiste inlichtingen.*

### BIBLIOGRAPHIE.

#### WETGEVING.

#### BALIELEVEN.

#### INGEZONDEN BIJDAGEN.

#### DE VERVLAAMSCHING VAN HET GERECHT.

Verslag der Kamercommissie, uitgebracht door Volksvertegenwoordiger H. Marcx.

## HET KONGRES VAN STRAFRECHT TE PALERMO

Moeten wetenschappelijke Kongressen in groote hoofdsteden of in afgelegen provincieplaatsen gehouden worden? Weer eens is het gebleken, dat de aantrekkingskracht van een heerlijk oord als de Siciliaansche hoofdstad hare voor-, maar ook hare nadeelen medebrengt. Het Kongres was al te zeer gelukt. Zes, zeven honderd deelnemers. Hoe wil men dat dan eene kalme beredeneerde bespreking tot definitieve beslissingen zou leiden. Trouwens het is wellicht niet het voornaamste doel van dergelijke Kongressen om de wetenschap rechtstreekschen vooruitgang te bezorgen. De onrechtstreeksche kan voortvloeien uit de voorbereiding, en uit de aanleiding die de rechtsgeleerden in de ontmoeting van kollega's vinden om bepaalde vraagstukken dieper te doorgronden.

Niet minder dan 22 landen waren in April laatstleden vertegenwoordigd. Buitendien waren vertegenwoordigers aanwezig van den Volkerenbond en van enkele internationale wetenschappelijke inrichtingen. De Belgische afvaardiging, aangevoerd door oud-minister Jules Destrée, en den gewezen Prokureur-Generaal, Professor Servais, telde over de zestig leden, waartusschen de aanwezigheid van een aantal lieftallige dames in de Siciliaansche lente iets meebracht van de charme onzer Belgische tuinen.

Of de honderden deelnemers allen langjarige beoefenaars van het strafrecht waren, zullen wij niet onderzoeken.

Gelukkiglijk waren de zes punten van het programma door uitstekende en lang op voorhand bekend gemaakte preadviesen voorbereid. In drie afdeelingen, brachten de algemeene verslaggevers een samenvatting van de besluiten waartoe de bijzondere verslaggevers geraakt waren. Na debat stemde men enkele besluiten die, behalve een paar afwijkingen, door de algemeene vergaderingen werden goedgekeurd.

De eerste vraag betrof de gevallen in welke eene algemeene internationale bevoegdheid kan worden aanvaard tegenover misdrijven. Het is een vraagstuk dat sedert verscheidene jaren de kriminalisten bezig houdt, omdat inderdaad de ontwikkeling van het verkeer en van de techniek internationale misdadigersbenden heeft doen ontstaan en het ontsnappen der misdadigers heeft vergemakkelijkt. Het vraagstuk werd uitvoerig besproken op de bijeenkomst van het «Institut de Droit International»

in Cambridge (Juli 1932) op algemeen verslag van Professor Mercier op de zitting van de «Académie Internationale de Droit Comparé», in den Haag (Augustus 1932) op algemeen verslag van de Professoren Donnedieu de Vabres, Pompe en ondergeteekende. Met uitzondering van Professor Pompe, waren alle zooeven genoemden te Palermo aanwezig. De noodwendigheid der uitbreiding van bevoegdheid in internationale richting wordt niet meer bestreden. Maar de strijd liep tusschen eene richting, welke de universele bevoegdheid slechts in ondergeschikte orde aanvaardt, wanneer uitlevering bijvoorbeeld onmogelijk is, en een andere richting, die de territoriale bevoegdheid wenscht aan te vullen door een universele bevoegdheid. De rechter der plaats waar de misdadiger kan aangehouden worden, wordt dan eveneens bevoegd verklaard. Ten slotte werden de volgende besluiten gestemd :

1) De internationale overeenkomst moet er naar streven de universaliteit der bestraffing te verzekeren voor alle misdrijven welke kunnen aanschouwd worden als van aard om de belangen van alle Staten te kwetsen of om de internationale betrekkingen in gevaar te brengen ;

2) de universaliteit van het Strafrecht, in zooverre daardoor bevoegdheid verleend wordt aan de rechtbanken van het land waar de misdadiger aangehouden wordt, moet ondergeschikt worden aan de volgende voorwaarden :

a) de eenmaking der wetgeving voor de bepaling der misdaden aanleiding gevend tot universele bestraffing ;

b) de bepaling van samenwerkingsvoorwaarden tusschen de Staten, betreffende de mededeeling der bewijzen zoowel ten laste als ter ontlasting.

Bij gebrek aan het bestaan dezer voorwaarden, moet de voorkeur gegeven worden aan uitlevering.

De bevoegdheid der rechtbanken van het land waar de misdadiger aangehouden wordt is aan te bevelen voor gewone misdaden, wanneer de uitlevering niet gevraagd wordt.

Dezelfde afdeeling onderzocht ook de vraag of het wenschelijk is de beschuldigde als getuige in zijn eigen zaak te aanschouwen. De Angel-Saksische rechtspleging heeft dat stelsel bewaard. In de meeste andere landen is het sinds meer dan honderd jaar verlaten. Het Kongres heeft zich niet ten gunste van de inschrijving van zulk grondbeginsel uitgesproken

voor de landen waar het niet meer in voege is.

In de tweede afdeeling was de hoofdschotel het debat betreffende de specialisatie van den strafrechter. Het grondbeginsel der specialisatie vond algemeene bijtrekking. Uit het debat bleek dat zij moet voortspuiten uit een geleidelijke verhooging van de eischen bij de benoeming van strafrechters gesteld. De voorbereiding kan in het hoogeschoolonderwijs en ook in de post-universitaire opleiding liggen. In ieder geval moet men eischen, dat de rechters die in strafzaken zetelen de zoogezegde bijvoeglijke wetenschappen bestudeerd hebben, die in werkelijkheid onmisbaar deel uitmaken van de noodwendige kennis, zooals criminele psychologie, psychiatrie, dactyloskopie, getuigenonderzoek, vergelijkend strafrecht, enz...

Tevens werd de aandacht geroepen op de wenschelijkheid om het vraagstuk te onderzoeken van de bijvoeging van bevoegde deskundigen als rechters bij de strafrechtbank.

De tweede afdeeling onderzocht eveneens de vraag van de tenuitvoerlegging der strafrechtelijke vonnissen. Tot nog toe wordt de uitvoering meestal overgelaten aan het bestuur. Het Kongres sprak het grondbeginsel uit, dat voortaan een gevangenisrecht bestaat. De betrekkingen tusschen den Staat en den veroordeelde tot vrijheidstraffen moeten juridisch geregeld worden. Gezien echter het penitentiare recht nog jong en onvolmaakt is, vooral voor wat betreft de veiligheidsmaatregelen, werd slechts de wensch geuit een wetboek voor de tenuitvoerlegging voor te bereiden.

In de derde afdeeling behandelde men het vraagstuk van een eerejury en dat van de Jury of de schepenenrechtbank in het algemeen.

De debatten bewezen, dat de beide vraagstukken nog onrijp zijn. De meerderheid der sprekers was van meening, dat de gewone rechtbanken hare bevoegdheid moeten bewaren ook betreffende misdrijven tegen de eer. Maar op een volgend Kongres zal moeten onderzocht worden of niet een bijzondere rechtspleging in het leven geroepen kan worden, waardoor de beleedigde eene uitspraak zou kunnen uitlokken over zijn gekwetste eer. Voor wat betreft de keuze tusschen Jury of schepenenrechtspraak in criminele zaken, toonde de bespreking, dat de opvattingen desbetreffende sterk beïnvloed zijn door de nationale psychologie der verscheiden naties. Er heerschte ech-

755

756

ter groote overeenstemming om te vragen dat in ieder geval de gezworenen, in alle sociale rangen te verkiezen, moeten beantwoorden aan zekere voorwaarden van zedelijkheid en geestelijke ontwikkeling.

De hierboven aangehaalde besluiten zijn ontegenzeggelijk belangrijk, al kan geen enkel ervan als een definitieve verovering op strafrechtelijk gebied worden betiteld. Als geheel mag men wel zeggen dat het Kongres van Palermo de strafrechtswetenschap in groote mate heeft bevorderd.

Onder leiding van den heer D'Amelio, eerste Voorzitter van het Hof van Verbreking van Rome, ontwikkelde zich het Kongres tot een soort van levende tentoonstelling der krimnologie. Italië, terecht fier op de verjonging van het Strafrecht door het Strafwetboek en het Wetboek van Strafvordering, beide op 19 Oktober 1930 door Minister Rocco afgekondigd, was vertegenwoordigd door een groot aantal kriminalisten van eersten rang : Garofalo, Carnevale, Rocco, Longhi, Massari, Novelli, Ugo Conti, di Tulio, Galgano, de positivisten, de neoklassiekers, de terzascuola, de discipelen van Enrico Ferri, ze waren er allen toegestroomd en toonden de onuitputbaarheid van de kriminalistische studie in het land van Lombroso en Ferri. En daar het Kongres plaats greep in de hoofdstad van Sicilië, kon de Minister van Justitie, Pietro de Francisci terecht herinneren aan het werk van Emeric Amari, die honderd jaar geleden vergelijkende rechtsstudie wist aan te bevelen met het doel betere en doelmatigere strafmaatregelen te doen vinden.

Internationale rechtskongressen verbreeden den geest, maar toonen telkens weer de gevaren van al te systematische gelijkmaking. Recht behoort tot sociologie. Elke natie heeft hare zielkundige kenmerken. Elk wetboek moet daarmee rekening houden. Het ware verkeerd te meenen dat internationale bijeenkomsten algemeene beoordeelingen zouden kunnen bestemmen en dat hetzelfde feit, in Groenland, Patagonië, Parijs of New-York dezelfde straf zou mogen uitlokken.

Vergelijkend recht en internationaal recht betreffen arbeidsmethoden, éénmaking van rechtspleging en samenwerking der georganiseerde Staten. In die richting heeft het Kongres van Palermo zeer zeker zeer groote diensten bewezen.

Niko GUNZBURG.

## RECHTSPRAAK

### HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9e KAMER — 9 FEBRUARI 1933

Pl. : Mters Iserentant en E. Van Dessel.

STRAFVORDERING. — BEVOEGDHEID DER STRAFRECHTBANK. — VERZEKERAAR TER ZAKE VAN BURGERLIJKE AANSPRAKELIJKHEID VAN BETICHTE.

De verzekeraar ter zake van burgerlijke aansprakelijkheid van den betichte of van de burgerlijk aansprakelijke personen kan niet ter vrijwaring voor de strafrechtbank gedaagd worden.

Lercangée en Van Esch t/ Verzekeringsmaatschappij van den Boerenbond.

Rechtsdoende op de rechtstreeksche daging ten verzoeken van betichte Lercangée F. en de burgerlijk verantwoordelijke partij Van Esch Michel aan de naamloze verzekeringsmaatschappij van den Belgischen Boerenbond betekend ;

Aangezien het met gerechtigheid is en voor reden bij dewelke het Hof zich aansluit dat de boetstraffelijke rechtbank om over dit geding te oordeelen zich onbevoegd verklaard heeft ;

Aangezien daarenboven noch de betichte, noch de burgerlijk verantwoordelijke partij den verzekeraar voor de betugelende rechtsmacht tot vrijwaring mogen oproepen, daar de verzekeraar de voor het misdrijf burgerlijk verantwoordelijke persoon niet is ;



Dat hij alleenlijk door de verzekeringsovereenkomst gehouden is ;

Dat de betichte en de burgerlijke verantwoordelijke persoon tegen de verzekeringsmaatschappij niet tot het herstellen der door het misdrijf berokkende schade, maar wel tot de nakoming en uitvoering eener burgerlijke verbintenis streven, welke slechts nadat de verantwoordelijkheid van het ongeval vastgesteld is haar uitwissel kan hebben ;

Dat de betwistingen zulk een verzekeringscontract betreffende, tot de bevoegdheid der burgerlijke rechtbanken uitsluitelijk behoren, de betwistende rechtsmacht maar bevoegd zijnde om over de inbreuk aangedaan nadeel te beslissen ;

Om deze redenen :

Gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald en alle verdere en strijdige besluiten van de hand wijzende ;

Rechtsdoende bij tegenspraak op de openbare vordering :

En beslissende over de burgerlijke vorderingen en de rechtstreekse daging van Leunis en Van Damme tegen de Verzekeringsmaatschappij van den Belgischen Boerenbond ;

Bevestigt het vonnis waarvan beroep.

#### BOETSTRAFFELIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

8e KAMER. — 3 JULI 1933.

Voorzitter : M. J. Castelein.

Rechtsh. : M.M. Van der Donckt en Laureyssens.  
Pleiters : Mters Grijspeerd, Valvickens, Sano, Opsomer en Van Reeth.

**SCHADEVERGOEDING. — GEMEENTE DIE EEN PENSIOEN BETAALT VOOR VERONGELUKTE AGENT. — GETUIGEN VAN HET ONGEVAL. — MOREELE SCHADE VOOR WEDUWE EN KINDEREN VAN HET SLACHTOFFER.**

Een gemeente, waarvan een agent gedood werd in de uitoefening van zijn dienst, kan zich aanstellen als burgerlijke partij tegen de voor het ongeval verantwoordelijke gestelde personen voor de schade die voor haar voortvloeit uit de sommen die zij gehouden is uit te keeren zonder tegenprestatie.

De persoon die op het oogenblik van een doodelijk ongeval zich in de onmiddellijke nabijheid van het slachtoffer bevond, is niet gerechtigd een vergoeding te eischen voor «psychische kwetsuren».

Moreele schade toegekend in geval van overlijden van een politieagent tengevolge van een ongeval aan de weduwe 20.000 fr., en aan elk der twee minderjarige kinderen 5.000 fr.

O. M., erven van F. Mariën, Stad Antwerpen en Cautereels t/ Van der Heyden en Dynen.

Aangezien zoowel uit de stukken van het bundel, als uit het onderzoek der zaak ter openbare zitting van 6 Februari 1933, vordende is gebleken dat het ongeval enkel is toe te wijten aan de onvoorzichtigheid van betichte, aan zijn gebrek aan vooruitzicht en de overdrevene snelheid waarmee hij zijn autorijtuig voerde in de omstandigheden zooals zij zich voordeden.

Dat geen het minste deel van verantwoordelijkheid dient weerhouden te worden ten laste van het slachtoffer zelve.

Dai het dus bewezen is dat betichte zich heeft plichtig gemaakt aan het feit hem ten laste gelegd.

Aangezien hij insgelijks gehouden is de burgerlijke gevolgen van zijn wanbedrijf te dragen, en dat de burgerlijke partijen Weduwe Mariën en consoorten en Stad Antwerpen ontvankelijk en gegrond zijn in hunnen eisch en dienen vergoed te worden voor de schade door hen geleden uit oorzaak van het ongeval en in de mate zooals hierna bepaald ;

Voor wat de eisch der burgerlijke partij Wwe Mariën en cten betreft :

I. — Voor weduwe Mariën zelf en qualitate qua :

a) een vast loon van 21.175 fr. per jaar en dit nog gedurende 11 jaar ;

b) een gezinsvergoeding van 30 fr. per maand of 360 fr. per jaar voor het jongste kind tot 1 April 1933 ;

c) vanaf einde 1942 tot einde 1948 of gedurende zes jaar aanvang nemende binnen elf jaar een pensioen van 12.705 fr. per jaar.

Aangezien de weduwe Mariën in stede van deze sommen tegenwoordig van de Stad Antwerpen ontvangt :

a) een jaarlijksch pensioen van 4.023,25 fr, dat dient aanzien te worden als betaalbaar gedurende hetzelfde tijdverloop als de vermoedelijke levensduur van het slachtoffer, hetzij gedurende elf plus zes jaren ;

b) een pensioen van 150 fr. per maand voor het jongste kind tot 1 April 1933 (zie briefwisseling Stad Antwerpen).

Aangezien het werkelijk verlies voor deze burgerlijke partij spruit uit het verschil tusschen deze beide toestanden en dient berekend te worden zooals volgt :

jaarlijksch loon fr. 21.175.—  
waarvan 1/3 af te trekken voor kosten van onderhoud van het slachtoffer zelf 7.058,33

blijft : 14.116,67  
min het tegenwoordig uitbetaald pensioen 4.023,25

verschil : 10.093,42

huidig kapitaal nodig om dit verlies te dekken (tafel VII van Pereire, kapitaliseering aan 5%) 10.093,42 fr. x 83064142) fr. 83.840,04

verschil tusschen de gezinsvergoeding van 360 fr. en het weezenspensioen van 150 fr. per jaar tot 1 April 1933 of 420 — 184 236.—

verschil tusschen de pensioengelden fr. 12.705.—

waarvan 1/4 af te trekken voor het onderhoud van het slachtoffer : 12.705 — 4.235. — = 8.470.—  
tegenwoordig toegekend pensioen 4.023,25

blijft : 4.446,75

Kapitaliseering aan 5% volgens tafel VII van Pereire en voor een termijn van 6 jaar :

4.446,75 x 5.07569 = 22.570,32 fr. maar aangezien dit kapitaal enkel dient samengesteld na een tijdverloop van elf jaar ; dat de huidige waarde dezer som aldus beloopt (Zie Pereire, tafel IV) 22.570,32 x 0.58467,93 13.196,40

totaal verlies wegens wedden en pensioenen 97.272,44

Aangezien Wwe Mariën bovendien toekomt :

Uitgaven St Camillusgesticht 100,20

Lijkdienst ex-aequo et bono 2.000.—  
schade aan klederen van het slachtoffer (cfr verslag van de wetsdokters 150.—

zedelijke schade, pijn en smarten van het slachtoffer zelf: geene (slachtoffer op den slag gedood) moreele schade van de weduwe 20.000.—

moreele schade van twee minderjarige kinderen ieder 5.000 fr. 10.000.—

129.522,64

2. — Voor de vijf overblijvende kinderen: ieder 1.000 fr. 5.000.—

Samen fr. 134.522,64

Aangezien bovendien de burgerlijke partij Weduwe Mariën niet gedwongen kan zijn een rente aan te nemen in stede van een kapitaal, zooals betichte het voorstelt, dat zij gerechtigd is deze wijze van betaling te verkiezen, dat zij acht de zekerste te zijn.

Voor wat den eisch der burgerlijke partij Stad Antwerpen betreft :

Aangezien door de fout van betichte de burgerlijke partij Stad Antwerpen een werkelijk verlies ondergaat zooals hieronder zal worden uiteengezet.

Dat zij aldus bij toepassing van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek ontvankelijk is, en gegrond in de mate zooals hierna bepaald, in haren eisch tegenover betichte en de burgerlijke verantwoordelijke partij.

Dat bovendien niemand zich mag verrijken zonder oorzaak ten nadeele van een ander.

Aangezien de schade veroorzaakt aan de burgerlijke partij Stad Antwerpen spruit uit de vergelijking der uit te keeren sommen zonder tegenprestatie :

In geval Mariën niet was gedood had de Stad moeten betalen na 11 jaar een pensioen van fr. 12.705 per jaar, huidig kapitaal nodig om dit pensioen te verzekeren (zie tafels VII en IV van Pereire) 12705 x 5.07569,21 x 0,58467,93 = fr. 37,725,05.

In den tegenwoordigen toestand en door de schuld van betichte moet de Stad betalen een pensioen van 4.023,25 fr. gedurende 17 jaar

huidig kapitaal nodig om deze jaarlijks uit te betalen (Pereire tafel VII) 4.023,25 x 11.27440662 = fr. 45.358,38

Verschil ten nadeele der Stad fr. 45.358,38 — fr. 37.725,05 7.633,33

waarvan af te trekken het verschil ten voordeele van de Stad tusschen de vroegere gezinsvergoeding en 't tegenwoordig pensioen voor een minderjarig kind (zie berekening voor Wwe Mariën) 236,00

blijft : 7.397,33

waarbij te voegen de som uitbetaald aan Wwe Mariën van 8 tot 31 Januari 1932 1.357.—

samen : fr. 8.644,33

Voor wat betreft de eisch der burgerlijke partij Cautereels :

Aangezien vrouw Cautereels geen «psychische slagen of kwetsuren» heeft opgelopen tengevolge van het ongeval ;

Dat de «psychische kwetsuren» waaraan zij beweert te lijden, enkel spruiten uit de subjectieve gevoeligheid van de burgerlijke partij en niet kunnen gerangschikt worden tusschen de rechtstreekse, noch tusschen de onrechtstreekse doch voorzienbare gevolgen van het ongeval ;

Dat, indien men de thesis der burgerlijke partij moest aannemen men niet inzien waarom deze personen ook niet door den betichte zouden moeten vergoed worden welke zouden ontroerd zijn geweest door het lezen van het verhaal van het ongeval in de dagbladen ;

Dat, uit reden der hierboven uiteengezette overwegingen, de vraag der burgerlijke partij Cautereels noch ontvankelijk, noch gegrond is ;

Gezien de bepaling van art. 194 van het wetboek van rechtspleging in strafzaken, 1, 7, van het strafwetboek en de wet van 2 Januari 1924.

Om deze beweegredenen en bij toepassing van artikels 1382 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek, 418 en 419 van het Strafwetboek door den heer voorzitter aangeduid.

Rechtsdoende bij tegenspraak,

alle andere, meer uitgebreide en tegenstrijdige besluiten verwerpende,

Verwijst de rechtbank den betichte tot drij maanden gevang en honderd frank boet en tot de kosten van het proces.

pense op

En aangezien deze kosten de 300 fr. te boven gaan, gezien art. 124,5 der wet van 27 Juli 1871 en art. 47 van het Strafwetboek, zegt dat die kosten invorderbaar zullen zijn bij lijve, bepaald den duur van deze op twee maanden,

Verklaart de tweede gedaagde burgerlijk en solidairlijk verantwoordelijk voor de kosten ten laste van betichte gelegd, zijn ondergeschikte op 't oogenblik der feiten.

Zegt dat de geldboete van 100 fr, bij toepassing van art. 37 der wet van 27-12-1928 vermeerderd wordt met zestig deciemmen, derwijze dat die geldboete 700 fr. zal bedragen en beveelt dat bij gebrek aan betaling binnen den tijd bepaald door art. 40 van het S.W.B. de geldboete van 100 fr. vermeerderd met 60 deciemmen zal mogen vervangen worden door een gevangenzitting van veertien dagen.

Rechtsdoende op de eischen der burgerlijke partijen,

verwijst de rechtbank den betichte solidairlijk met den tweeden gedaagde te betalen ten titel van schadevergoeding :

a) aan de burgerlijke partij Weduwe Mariën en erven de som van honderd vier en dertig duizend vijf honderd twee en twintig franks 64 centiemmen ;

b) aan de burgerlijke partij Stad Antwerpen de som van acht duizend zes honderd vier en veertig franks 33 centiemmen ;

met de vergoedende intresten van af den dag van het ongeval tot den datum der rechterlijke aanvraag en met de gerechtelijke intresten vanaf dien datum en de kosten voor ieder burgerlijke partij berekend op fr. 103,

wijst de burgerlijke partij Cautereels af van haren eisch, verwijst ze tot de kosten harer aanstelling

Nota. — Voor de rechten der gemeente, zie Boetsstr. Antwerpen, 17 Februari 1932. R. W. 1931-1932, kol. 351.

#### BOETSTRAFFELIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

4 JANUARI 1933.

Voorzitter : M. Van Laethem.  
Bijzitters : MM. De Coster en Paulsen.  
Pl. : Mters D. Verougstraete, Goedooft en Van Dessel.

**STRAFVORDERING. — BEVOEGDHEID. — BURGERLIJKE VORDERING.**

De strafrechtbank voor dewelke een burgerlijke vordering in schadevergoeding voor onvrijwillige slagen aanhangig is, is bevoegd om te oordeelen niet alleen over de lichamelijke schade maar ook over alle andere schadelijke gevolgen van het strafbaar feit zelfs wanneer de benadeelde niet de persoon is die de kwetsuren opleep.

O. M. en Piron B. P. t/ Van Rode en Van Rode t/ Van Nieuwenhuyze.

I. Wat de straf betreft. (zonder belang).

II. Aangaande de besluiten der burgerlijke partij Piron.

Aangezien ten onrechte de eerste rechter de vordering dezer burgerlijke partij verworpen heeft onder voorwendsel van onbevoegdheid ;

Aangezien leer en rechtspraak aannemen dat de strafrechter, voor dewelke een burgerlijke vordering tot schadevergoeding uit hoofde van onvrijwillige slagen gebracht wordt, bevoegd is om uitspraak te doen én over het nadeel door het lichamelijke letsel berokkend én over alle andere schadelijke gevolgen die het strafbaar feit medebrengt, en dit zelfs wanneer de benadeelde dezelfde persoon niet is als die welke het lichamelijke letsel onderging (zie Beroep Luik 31 Juli 1924 ; Rev. dr. pénal 1925, 939, en 15 Januari 1932, Rev. Ass. 1932. 977).

Aangezien de vergoeding door Piron geëischt billijk is en de werkelijk toegebrachte schade niet te boven gaat.

(Het overige zonder belang).

#### HANDELSRECHTBANK TE ANTWERPEN

11e KAMER. — 22 JUNI 1933.

Ref. : Mter. Baetens.  
Pleiters : Mters Majaan en Van Geert.

**FAILLISSEMENT. — VENNOOTSCHAP ONDER GEMEENSCHAPPELIJKE NAAM. — GEVOLG VOOR DE VENNOOTEN.**

De faillietverklaring van een vennootschap onder gemeenschappelijke naam sleept de faillietverklaring van de vennoten na zich. Nochtans is dit niet het geval, indien de vennootschap ontbonden is en de vennoten sinds meer dan zes maanden geen handel meer drijven : de fictie krachtens dewelke een vennootschap blijft voortbestaan voor hare vereffening tot op het oogenblik van het afsluiten dezer vereffening, geldt niet voor de vennoten die slechts handelaar blijven, voor zooverre dat ze handel blijven drijven.

Mter Majeau, q.q. t/ Janssens en Probst.

Aangezien de vraag strekt tot het in failliet verklaren der beide verweerders.

Aangezien de vennootschap Janssens, de concordataire voorstellen niet heeft volbracht, en het vaststaat, dat de vennootschap niet bij machte is ze zelf te volbrengen.

Aangezien de eisch tot in failliet verklaren der vennootschap dus gegrond is ;

Aangezien voor wat de tweede verweerder betreft het ontkend is door hem dat hij nog handel zou gedreven hebben sinds het ontbinden der vennootschap op 7 Juli 1932, en de aanlegger het bewijs niet levert dat die bewering onwaar is ;

Aangezien de in faillietverklaring eener vennootschap in gezamenlijken naam de in faillietverklaring der vennoten medesleept, doch dat dit niet meer het geval is wanneer de vennootschap ontbonden is en de vennoten sinds meer dan zes maanden geen handel meer drijven, daar de fictie die de vennootschap staande houdt voor hare vereffening tot het sluiten dezer en haar het karakter van handelsmaatschappij doet behouden, niet geldt voor de vennoten, deze blijven slechts handelaar, voor zooverre ze handelszaken blijven drijven ;

Aangezien dit het geval niet is voor tweeden verweerder en deze dus niet meer in failliet kan verklaard worden ;

Om deze redenen,

Verklaart de Rechtbank, gelet op het eenig artikel par. VII der wet van 25 October 1919 de eisch gegrond tegenover eerste verweerder, ontbindt het door haar bekomen concordat bij vonnis dezer rechtbank in dato 7 October 1932 en verklaart ze in failliet.

NOTA. — De rechtspraak neemt algemeen aan dat een vennootschap in vereffening failliet kan verklaard worden, zelfs dan wanneer het bewezen is dat ze gedurende meer dan zes maanden geen handelszaken heeft gesteld (Verbreking, 5 Mei 1911, Pas, 1911, 1, 233; Brussel, 4 Maart 1910, Pas, 1910, II, 226; Gent, 2 Maart, 1910, Rev. soc. 1911, II). De Handelsrechtbank van Antwerpen had integendeel op 20 Juli 1909 geoordeeld dat een handelsvennootschap in vereffening niet meer failliet kan verklaard worden indien het niet bewezen is dat ze handelszaken stelde gedurende de laatste zes maanden (P. P. 1910, 218).

De Handelsrechtbank te Antwerpen bestelde reeds op 24 Juli 1924, dat het faillissement van een vennootschap in gemeenschappelijke naam enkel het faillissement der vennoten na zich sleept indien de vennoten niet ophielden handelaars te zijn (P. A. 1922, 409). Men vergelijke nochtans het arrest van het Beroepshof te Luik van 8 Juli 1914 (Pas, 1918, II, 207) waarin het Hof beslist dat degene die deel uitmaakt van een vennootschap in gemeenschappelijke naam in vereffening handelaar blijft en in faillissement kan verklaard worden vooral wanneer de vennoten aan den vereffenaar toelieten gedurende de vereffening den handel voort te zetten.

H. J.

#### VLAAMSCHE JURISTEN !

Abonneert U

op het

« Rechtskundig Weekblad »



## WERKRECHTERSRAAD TE ANTWERPEN

KAMER VOOR BEDIENDEN. — 5 JULI 1933.

Voorzitter : M. Roosens.  
Bijzitter : Mr Vlietinck.  
Pl. Mters Houben en E. Van den Bosch.

MEESTERGAST. — BEDIENDE. — WET VAN 9 JULI 1926. — GEEN RECHT OP SCHADERVERGOEDING VAN ZES MAANDEN WEGENS OPZEG.

Art. 4, 5° van de wet op de werkrechtersraden van 9 Juli 1926 heeft de meestergasten gelijkgesteld met de bedienden, terwijl de wet van 10 Maart 1900 op het arbeidscontract in zijn art. 1 de meestergasten rangschikte onder de werklieden. De wet van 1926 kan enkel van toepassing zijn op toekomstige geschillen. Enkel vanaf het in voege treden dezer wet kunnen de meestergasten worden beschouwd als bedienden en kunnen zij aanspraak maken op het voordeel voorzien door art. 12 in fine der wet van 1922 op het dienstcontract.

Mennen t/ Antwerp Engineering.

Gezien de beslissing der Gemengde Kamer in dato van 15 Maart 1933 die aanlegger onder de bedienden rangschikt en de zaak verzendt naar de Kamer voor Bedienden ;

Gehoord de partijen in hunne middelen en besluiten ;

Aangezien aanlegger aanspraak maakt op de wettelijke beschikking van artikel 12 in fine der wet van Augustus 1922 op het dienstcontract om reden dat hij als meestergast tien jaren in dienst was van verweerster en de wet van Juli 1926 den meestergast met de bedienden heeft gelijkgesteld ;

Aangezien de wet van 1 Maart 1900 de meestergasten onder de werklieden rangschikte en aanlegger tot 1926 als dusdanig moest beschouwd worden ;

Aangezien aanlegger enkel sedert dit tijdstip als bediende kan aanzien worden, bijgevolg gedurende minder dan 10 jaar in die hoedanigheid in dienst van denzelfden patroon is geweest ;

Aangezien de wet op het dienstcontract het voordeel der dubbele schadevergoeding uitsluitend aan de bedienden toekent en niet zooals aanlegger beweert aan de werknemers zonder onderscheid, bedoelde wettelijke beschikking voor uitbreiding niet vatbaar zijnde onder voorwendsel van billijkheid ;

Aangezien de wet, ten ware zij er anders uitdrukkelijk over beschikte, geen terugwerkende kracht heeft, en dus de wet van Juli 1926 niet toepasselijk is op den werknemer die vroeger op grond der arbeidswet van 1900 als werkman werd beschouwd ;

Aangezien aanlegger vruchteloos aan de wet van 1922 een terugwerkende kracht toeschrijft in dien zin dat zij het voordeel der 6 maanden schadevergoeding toekent aan bedienden ten gunste derwelke dit voordeel vroeger niet bestond, vermits artikel 12 dier wet eenvoudig dit voordeel toekende aan de bedienden die op het oogenblik der afkondiging der wet tien jaren in dienst waren geweest in die hoedanigheid, bij denzelfden patroon ;

Aangezien het hier gaat over een werknemer die slechts sedert 1926 op die hoedanigheid kan aanspraak maken ;

Aangezien eindelijk aanlegger nog beweert dat de wet van Juli 1926 in zijn artikel 4, 5° enkel eene uitleggende betekenis zou hebben en enkel voor doel had eenen vroegeren toestand wettelijk te bestendigen, verklarende dat de meestergast door den aard zelf zijner werkzaamheden intellectueelen arbeid levert, vermits de aard zijner werkzaamheden niet verandert door eenen wettekst ;

Aangezien echter de wethouder van 1926 met zekere werknemers uitdrukkelijk onder de bedienden te rangschikken een einde heeft willen stellen aan bestaande betwistingen nopens de hoedanigheid van zekere arbeiders, en de nieuwe rangschikking enkel kan gelden voor de toekomstige gedingen ;

Aangezien overigens geen tekst bestaat om aan die bepaling een «declaratief» of verklarend karakter te verlenen hetwelk de wet geeft aan uitzonderlijke handelingen zooals de verdeelingen (art. 883 B.W.) en aan de vonnissen ;

(Vergelijk in zelfden zin arrest Raad van beroep Brussel, 1 April 1930, Rechtspraak omtrent Werk- en Dienstverhuring, 1931, bl. 1) ;

Aangezien A. M. enkel recht heeft op eene schadevergoeding van drie maanden.

Om deze redenen :

De Werkrechtersraad, alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart den eisch ongegrond, eene vergoeding beoogt van zes maanden voor zooveel hij (het overige zonder belang).

## Nederlandsche Rechtspraak

HOF AMSTERDAM

14 DECEMBER 1932.

Voorzitter : Mr. L. Ph. J. Hoeffelman.  
Raden : Mrs P. J. Verscheure, W. N. J. M. Smit.

ONRECHTMATIGE DAAD. — ONJUISTE (ONGUNSTIGE) INLICHTINGEN VERSTREKKEN.

Het verstrekken door geïntimeerde van een informatie over appellant van ten onrechte ongunstigen aard, ofschoon geïntimeerde door het instellen van een nauwkeuriger onderzoek een juiste informatie had kunnen verstrekken, is aan te merken als het plegen van een onrechtmatige daad tegenover appellant, daar geïntimeerde door aldus te handelen met ontoelaatbare lichtvaardigheid tegenover appellant is te werk gegaan en tegenover dezen niet de zorgvuldigheid heeft in acht genomen, welke zij had behooren in acht te nemen, hetgeen te meer klemt, nu geïntimeerde haar beroep maakt van het geven van informatie aan haar abonné's, (Anders : de Rechtbank).

Appellant's vordering moet echter worden ontzegd, daar niet gebleken is van schade, door hem ten gevolge van deze onrechtmatige daad geleden, nu de beide firma's, aan welke de onjuiste informatie werd toegezonden, desondanks haar relatie met appellant, zij het dan door de bemoeiingen van deze zelf, niet hebben verbroken.

D. Mol Polderman, te Voorburg, appellant, proc. Mr. C. van Rij, tegen  
de N. V. van de Graaf & Co.'s Bureaux voor den Handel, te Amsterdam, geïntimeerde, proc. Mr. Th. F. Boerlage.

Het Hof, enz. ;

Ten aanzien van de feiten :

Post alia :

dat daarop de Rb. (te Amsterdam. Red.) bij haar voormelde vonnis (van 16 Maart 1931. Red.) eischer niet-ontvankelijk heeft verklaard in zijn vordering, met zijn veroordeeling in de kosten vn het geding — daarbij onder meer overwegende : « dat volgens de dagvaarding de informatie door gedaagde aan abonné's op haar inlichtingendienst omtrent eischer gegeven zakelijk onder meer inhielden : « de firma is van zeer bescheiden omvang, personeel wordt niet gehouden, de reputatie wordt verschillend beoordeeld, is financieel niet sterk, betaalt ongeregeld en moet alle voorzichtigheid worden betracht » ; dat gedaagde weliswaar betwist, dat het vorenstaande met de door haar verstrekte inlichtingen overeenstemt, doch nalaat mede te deelen, hoe die inlichtingen dan wel luiden, zoodat deze betwisting als onvoldoende moet worden ter zijde gesteld ; dat gedaagde niet betwist, dat de door haar gegeven informatie omtrent eischer, zooals achteraf is gebleken, gunstiger had kunnen zijn, in welk verband vooral ook aandacht verdient de inhoud van na te melden later door gedaagde verzonden rectificatie, en uit haar eigen verweer, dat het hier betrof een zogenaamd « sneldienstbericht, dat op korten termijn in beknopten vorm wordt gevraagd », zou zijn af te leiden, dat gedaagde in deze, geheel ten onrechte, zich meer op snelheid, dan op nauwkeurigheid heeft toegelegd, doch dit alleen nog niet voldoende is om aan te nemen, dat gedaagde hier inderdaad met ontoelaatbare lichtvaardigheid heeft gehandeld ; dat overigens geen feiten of omstandigheden zijn gesteld of gebleken waaruit dit laatste zoude volgen, waarvan trouwens aan eischer, die uit den aard der zaak bezwaarlijk kan weten op welke wijze gedaagde bij het verkrijgen en verwerken harer gegevens is te werk gegaan, geenszins een verwijt valt te maken ; dat derhalve ten aanzien van de eerst gegeven informatie wel is komen vast te staan, dat deze ten onrechte ongunstig luidde, doch niet, dat gedaagde deswege tegenover eischer tot schadevergoeding uit onrechtmatige daad zoude zijn gehouden ; dat eischer voorts aan gedaagde verwijt, dat deze, toen haar de onjuistheid der oorspronkelijke verstrekte inlichtingen was gebleken, niet behoorlijk maatregelen heeft genomen om de voor eischer nadeelige gevolgen van de omtrent hem verstrekte onjuiste inlichtingen nog zooveel mogelijk ongedaan te maken door onverwijld een afdoende verbetering toe te zenden aan allen, die de eerste informatie hadden ontvangen, waartoe ook naar het oordeel der Rb. gedaagde stellig verplicht was ; dat volgens de dagvaarding gedaagde slechts aan enkele der aanvragers zoude hebben verzonden een « verbetering », daarin bestaande dat een « aanvullingsbericht » werd verzonden, waarin het volgende was opgenomen : « Terugkomend op de U verstrekte informaties moeten wij U mededeelen dat ons gebleken is, dat aangevraagde wel de beschikking over eenige bedrijfsmiddelen moet hebben » ; dat echter bij de persoonlijke comparitie van partijen gebleken is, dat dit aanvullingsbericht niet als rectificatie is verzonden op de te voren bij dagvaarding vermelde onjuiste (sneldienst) informatie, doch op eene aan een viertal adressen (w. o. S. de Jong, te Koog-Zaandijk) verzonden z.g. handelsinformatie ten aanzien waarvan tussen partijen is onbetwist, dat deze geen andere rectificatie behoefde dan de bedoelde door eischer in originall bij repliek overgelegd ; dat

overigens onbetwist is, dat gedaagde aan een tweetal door eischer haar opgegeven adressen (Rio en Schetselaar), welke een onjuiste sneldienstinformatie hadden gekregen, heeft toegezonden een rectificatie van dezen inhoud : « Uit een door ons langs meerdere zijden ingesteld nader onderzoek is ons gebleken, dat de destijds door onzen Sneldienst-correspondent te Den Haag verstrekte informatie omtrent D. Mol Polderman eenige rectificatie behoeft. Aangevraagde moet wel de beschikking hebben over eenige bedrijfsmiddelen, wordt gunstig beoordeeld, en kwam zijn verplichtingen, voor zoover bekend geregeld na. In het aanknoopen van een relatie en het verlenen van eenig crediet wordt dan ook geen bezwaar gemaakt. Volledigheidshalve moeten wij daaraan toevoegen, dat bij ons althans eenige maanden geleden meerdere aanvragen tot vrij aanzienlijke bedragen inkwamen » ; dat dit nadere bericht weliswaar begint met de mededeeling dat de volstreekte informatie « eenige rectificatie behoeft » hetgeen zou doen denken aan iets van ondergeschikt belang, doch metterdaad die inlichtingen de oorspronkelijke volkomen vrijwel te niet doen ; dat van deze rectificatie, waarop het in casu aankomt, door eischer in het geheel geen gewag gemaakt wordt en hij mitsdien — in zooverre hij zich beklagt over onvoldoende rectificatie van het (oorspronkelijke) sneldienst-bericht — niet-ontvankelijk is, terwijl nog te beoordeelen blijft of de weigering van gedaagde om meer publiciteit aan haar rectificatie te geven een voldoende grondslag voor de vordering vormt ; dat het vooreerst de vraag is of dit laatste onderdeel van eischers klacht aldus losgemaakt kan worden uit het gehele samenstel der bij dagvaarding genoemde handelingen, welke volgens eischer te zamen de door gedaagde gepleegde onrechtmatige daad vormen ; dat voorts echter het verwijt op zich zelf, dat gedaagde geen publiciteit heeft willen geven aan haar rectificatie in een geval als het onderhavige moeilijk als een zoodanig verzuim van gedaagde is te beschouwen, dat deze weigering als onrechtmatige daad aan gedaagde zou zijn aan te rekenen ; dat immers eischer nalaat aan te geven op welken grond gedaagde een publicatie niet mocht weigeren ; dat eischer's geuite wensch daartoe, omdat hij niet meer vertrouwde, dat alle onjuiste informatie waren teruggekomen, daarvoor zeker niet voldoende is ; dat op grond van een en ander eischer niet-ontvankelijk is in zijn vordering ;

Overwegende, enz. ;

Ten aanzien van het recht :

O. dat de eerste grief van appellant gericht is tegen de beslissing der Rb., dat het verstrekken van de bij dagvaarding omschreven informatie over appellant, welke ongunstig luidde, door geïntimeerde aan eenige harer abonné's geen onrechtmatige daad oplevert, daar zulks niet voldoende is om aan te nemen, dat geïntimeerde daardoor met ontoelaatbare lichtvaardigheid heeft gehandeld ;

O. hieromtrent : dat moet worden aangenomen, dat het verstrekken door geïntimeerde van een informatie van den inhoud als die welke bij dagvaarding is omschreven — welke uit den aard der zaak het voor dengene wien die informatie betreft feitelijk onmogelijk maakt met den aanvrager van de informatie verder zaken te doen —, terwijl de inhoud dier informatie geheel onjuist is en terwijl is gebleken, dat geïntimeerde door het instellen van een nauwkeuriger onderzoek dan zij in deze heeft ingesteld een juiste informatie, geheel afwijkende van die welke door haar is gegeven, had kunnen verstrekken — welk een ander ten processe vaststaat — op zich zelf is aan te merken als het plegen van een onrechtmatige daad tegenover appellant, daar geïntimeerde door te handelen als gemeld met ontoelaatbare lichtvaardigheid tegenover appellant is te werk gegaan en tegenover dezen niet de zorgvuldigheid heeft in acht genomen, welke zij had behooren in acht te nemen, hetgeen in deze te meer klemt, waar geïntimeerde haar beroep maakt van het geven van informatie aan hare abonné's ;

O. dat de gegrondheid van deze grief den appellant echter niet kan baten, daar niet is komen vast te staan, dat appellant door het plegen van bedoelde onrechtmatige daad schade heeft geleden ;

O. dat immers gebleken is, dat de bij dagvaarding gestelde informatie is de zogenaamd de sneldienst-informatie en dat deze alleen verzonden is aan de firma's Rio en Schetselaar, terwijl uit de in het geding gebrachte correspondentie — en meer in het bijzonder uit den brief van de firma Rio dd. 15 Febr., den brief van appellant dd. 28 Juni en den brief van de firma Schetselaar van 8 Juli 1929 — blijkt, dat beide firma's ook na het ontvangen van meer bedoelde informatie over appellant hare relaties met appellant, zij het dan door de bemoeiingen van appellant zelf, niet hebben verbroken ;

O. dat reeds hieruit volgt, dat aan appellant zijn vordering moet worden ontzegd, waar deze vordering slechts is te beschouwen als eene vordering tot schadevergoeding, wegens onrechtmatige daad ;

O. dat dit medebrengt, dat het beroepen vonnis moet worden vernietigd, behalve wat de veroordeeling in de kosten betreft, daar deze blijven ten laste van appellant als de in

het ongelijk gestelde partij, in hoever het vonnis dus moet worden bevestigd ;

Recht doende :

Bevestigt het vonnis, waarvan beroep, voor zoover de veroordeeling in de kosten betreft ; Vernietigt het vonnis voor al het overige ; En in zoover opnieuw recht doende : Ontzegt aan appellant zijn vordering ; Veroordeelt appellant in de kosten van het hooger beroep tot aan deze uitspraak begroot aan zijde van geïntimeerde op f 300. (Weekblad van het Recht).

## Bibliographie

NIKO GUNZBURG : Les transformations récentes du droit pénal interne et international. Uitg. L'Eglantine : 1933.

Er is in de laatste jaren zeer veel geschreven over de nieuwe stroomingen in het strafrecht en over het vervangen van de straf door maatregelen van beveiliging in bepaalde gevallen. Dit is het voorwerp geweest van talrijke geleerde betoogen. In deze rijke literatuur zou men nochtans zeer moeilijk een boek kunnen aanwijzen dat op zoo bevattelijke en klare wijze een overzicht geeft van de grondige hervormingen welke zich in de laatste jaren hebben voorgedaan, niet alleen in de strafrechtstheorie, maar tevens op het gebied der praktische toepassingen.

Het boek van Prof Gunzburg mag een schitterende synthese genoemd worden van de evolutie der strafrechtswetenschap in den laatsten tijd. Het is heel en al degelijke zakelijkheid. Het neemt stelling in alle theoretische twistpunten, doch het laat alle scholastieke haarkloverij terzijde. Het brengt nauwkeurig verslag uit over hedendaagsche verwezenlijkingen en 't overschouwt met breeden blik de toekomstmogelijkheden in de strafrechtswetenschap. Het is voor alles, naast zijn zakelijke verdiensten gedragen door een geest van hooge menscheeljkheid.

Mter Gunzburg geeft ons in dit boek de stof van de lessen, welke hij geroepen is geweest te geven aan de rechtsfaculteit der Universiteit te Toulouse en het valt niet te betwijfelen dat deze uitstekende voordrachten in den vreemde den allerbesten indruk zullen nagelaten hebben.

In een eerste hoofdstuk behandelt schrijver de groote theoretische vraagstukken der verantwoordelijkheid en der sociale verdediging. Schrijver verdedigt het beginsel der sociale beveiligingsmaatregelen en zijn betoog is een uitstekende samenvatting van de zeer uitgebreide argumentatie die in de laatste jaren op dat stuk aan den dag is gekomen. De onbepaalde sanctie wordt nadien onderzocht en Prof. Gunzburg geeft ons een overzicht van verschillende meningen welke desaan gaande geuit werden op de verschillende internationale congressen voor strafrecht der laatste jaren. Eveneens wordt behandeld het vraagstuk der verantwoordelijkheid van rechtspersonen alsmede de verantwoordelijkheid van het staatslichaam wegens vergriep tegen de internationale orde. Schrijver verklaart zich in groote mate aan te sluiten bij de meening van Ferri, welke de gedachte heeft voortuitgezet dat men in het strafrecht zal komen tot de volledige uitschakeling van het begrip der verantwoordelijkheid en dat enkel en alleen de veiligheidsmaatregelen in de toekomst zullen behouden blijven.

Ondergeteekende kan op dit punt de meening van schrijver niet deelen en acht integendeel, zooals Prof. Leo Polak het zoo glansrijk heeft betoogd in zijn schitterend werk « De zin der vergelding », dat het beginsel der vergeldende gerechtigheid een psychologisch gegeven is dat ten allen tijde de basis van het strafrecht zal blijven. Zulks sluit natuurlijk de toepassing van veiligheidsmaatregelen in bepaalde gevallen niet uit.

Wij krijgen dan een uiteenzetting van de wettelijke maatregelen die in ons land de nieuwe theorieën hebben verwezenlijkt : de wetgeving op de misdadige jeugd, de herinrichting van het Belgische strafwezen en eindelijk de uiteenzetting der principen der wet van 1930 op het sociaal verweer.

De samenvatting van al hetgeen in ons land op dit gebied verwezenlijkt werd, dwingt ten zeerste bewondering af en de toehoorders van Mter Gunzburg, te Toulouse, zullen hebben moeten erkennen dat ons land een van de meest vooruitstrevende geweest is, voor wat betreft de toepassing van het nieuwe strafrecht.

Het belangrijkste gedeelte van het boek is datgene dat handelt over de internationale samenwerking tot bestrijding der misdaad. Het is vooral sinds den oorlog dat, tengevolge van nieuwe inzichten, die de noodzakelijkheid hebben uitgewezen van internationale samenwerking voor den strijd tegen de misdaad, er een beweging ontstaan is om deze samenwerking te organiseren. Schrijver is bijzonder thuis in dit belangrijke gedeelte van het strafrecht waarin nog zooveel te verwezenlijken valt en waarvan zooveel heil kan verwacht worden.

Mter Gunzburg is een der werkzaamste leden geweest van de opeenvolgende internationale congressen, waarin de belangrijkste punten desaan gaande behandeld werden en de hoofdstukken welke hij aan deze vragen wijdt zijn mede van de allerbeste van het boek. Ook de droom eener unificatie van het strafrecht wordt uitvoerig besproken met een uiteenzetting van de meningen die desaan gaande op de congressen voor strafrechtswetenschap zijn aan den dag gekomen.

Het boek wordt besloten met een kapitel gewijd aan de internationale rechtspraak.

Schrijver is een enthousiast aanhanger van de stelling die afrekent met de onbepaalde staatssoevereiniteit en die de nationale staten in geval van vergriep tegen het internationale recht onderwerpt aan de rechtspraak van een bovenstaats strafhof.

Alles tesamen genomen een uitstekende synthese van heel de moderne beweging op het gebied der strafrechtswetenschap.

De degelijkheid van het boek doet ons des te meer betreuren dat het niet is gepubliceerd geworden in de Nederlandsche taal. Wij denken er natuurlijk niet aan den schrijver hiervan eenig verwijt te maken daar het hier den tekst geldt van lessen welke aan een Fransche Hoogschool gedoceerd werden, doch wij koesteren de hoop dat Mter Gunzburg zeer spoedig onze Nederlandsche literatuur zal verrijken met een werk over dezelfde onderwerpen als diegene die in het tegenwoordig boek behandeld worden. Zijn groote kennis en zijn onuitputtelijke ondervinding op dit gebied geven ons de zekerheid dat hij ons nog veel belangrijks over dezelfde vraagstukken te zeggen heeft.

René VICTOR.



## Wetgeving

### WETSVORSTEL TOT OPRICHTING VAN EENE RIJKSHYPOTHEEKBANK.

#### TOELICHTING

Mevrouw, Mijne Heeren,

De Kamer heeft onlangs een wet goedgekeurd waarbij, onder zekere voorwaarden, een huurvermindering wordt toegestaan aan de handelaars. De Regering heeft een reeks maatregelen getroffen om den handel en de nijverheid van het land ter hulp te komen. Het oogenblik scheen voor ons gekomen om zekere maatregelen voor te stellen, ten einde de hypotheaire lasten die op den onroerenden eigendom drukken, zoo wel in de stad als op het platte land, te verlichten.

Eenerzijds, moet de ondraaglijke last door de bestaande hypotheaire schulden vertegenwoordigd, worden verminderd, en anderzijds, moet aan de eigenaars van vaste goederen de mogelijkheid verschaft worden om, in 't vervolg, tegen aannemelijke renten, leeningen aan te gaan.

Ongetwijfeld laat de inrichting van het grondcrediet, in België, te wenschen over. Het behoort aan de wetgevende macht om het aan de economische noodwendigheden aan te passen. Daarom heeft de indiener van het tegenwoordige wetsvoorstel gepoogd de omvorming te voorzien van de hypotheaire schuldverordeningen in verhandelbare titels aan toonder. Uit de werkzaamheden van de Bank voor de Internationale Regelingen zoo wel als uit die van de economische conferenties, gehouden onder de bescherming van den Volkenbond, blijkt dat eene der moeilijkheden, waarmede de financieele technici te kampen hebben, bestaat in de immobilisatie van de credieten en in de noodwendigheid, zekere credieten op korten termijn om te zetten in credieten op langen termijn.

Eindelijk strekt dit wetsvoorstel er toe, naast de nationale munt, waarvan de waarde op het goud gevestigd is, een ruilmiddel in te voeren hebbende ten onderpand den onroerenden eigendom van het land. De immobilisatie van de hypotheaire schuldverordeningen, de rentevoet der aangelegene of aan te gane leeningen, de fiscale lasten vormen voor den middenstand en voor alle voortbrengende krachten van het land een ondraaglijken last.

De inflatie, welke door zekere personen gewenscht wordt, zou de economische grondvesten van het land ondermijnen. Zij zou de schuldenaars ontslagen ten koste van den ondergang der schuldeischers. De verplichte omzetting van de bestaande leeningen komt, onder die voorwaarden, voor al het minst na-deelig. Dit wetsvoorstel zou, in de opvatting van zijn indiener, belangrijke credietopeningen voor de nijverheid en den handel mogelijk maken: het zou, daarenboven, een nieuw munteeken tot stand brengen, waarvan het bestaan de circulatie-middelen zou vermenigvuldigen, zonder den koers van onze nationale munt te schaden.

M.-H. JASPAR.

#### WETSVORSTEL

##### Eerste artikel.

Er wordt eene credietinstelling tot stand gebracht, welke voor doel heeft de leeningen op hypotheek en de bevrijding der schuldenaars te vergemakkelijken. Zij draagt den naam van « Rijkshypotheekbank ».

##### Art. 2.

De bankhandelingen bestaan :

- 1° In het afleveren op hypotheek van pandtitels ;
- 2° In het afleveren van pandtitels aan eventuele geldschieters ;
- 3° In het verhalen der annuïteiten ;
- 4° In de uitbetaling van de renten der ontleende sommen en in het bewerken van de bevrijding der schuldenaars door aflossing der kapitalen.

##### Art. 3.

De pandtitels zijn ten bedrage van 100, 500, 1.000, en 10.000 frank. Zij zijn aan toonder.

Zij leveren een intrest op van 4 t.h., uitkeerbaar per halfjaar.

De bij de artikels 3 en 4 bedoelde rentebedragen kunnen, bij Koninklijk besluit, gewijzigd worden zonder terugwerkende kracht.

##### Art. 4.

Ieder ontleener neemt tegenover de kas de verplichting op zich van, jaarlijks, in twee gelijke termijnen, vijf en een kwart per honderd van het nominaal kapitaal te betalen. Hetgeen van deze annuïteit op de bij artikel 3 bepaalde rente overschiet, wordt aangewend als volgt :

Eén ten honderd wordt besteed aan de aflossing van het kapitaal ;

Een achtste ten honderd wordt, als registratie- en inschrijvingsrecht, in de Staatskas gestort ;

Een achtste ten honderd wordt door de Bank ingehouden ter bestrijding van de kosten van verhaal en beheer.

##### Art. 5.

Tweemaal per jaar, doet de Kas terugbetaling van pandtitels, ten beloope van de daartoe beschikbare gelden. Die titels worden bij loting aangeduid en terugbetaald bij het verstrijken van het op de loting volgend halfjaar ; van af dit tijdstip, houden zij op rente op te leveren.

##### Art. 6.

De bij artikel 4 bepaalde annuïteit moet gedurende twee en veertig jaar worden betaald. Iedere helft van annuïteit moet vóór het einde van de vijfde maand van den halfjaarlijkschen termijn vereffend zijn. Voor elke op den vervaldag niet vereffende som, is een rente van vijf ten honderd verschuldigd: die rente zal voor elk begonnen halfjaar verschuldigd zijn.

Vóór het einde van de vijfde maand van elk halfjaar, kan de schuldenaar het geheel of een gedeelte van het nog niet afgelost kapitaal, hetzij in geld, hetzij in pandtitel, terugbetalen. In dit geval, is hij, voor zijne volledige bevrijding, er toe gehouden een half jaar rente te betalen op het bedrag van de geldsomme die hij, voor de aflossing, vooruit zal betaald hebben.

##### Art. 7.

De ten voordeele van de Bank toegestane hypotheek is van eersten rang, niettegenstaande alie strijdige bepalingen in de bestaande wetten. De leening in pandtitels mag niet de helft van de waarde der vaste goeden overschrijden.

De gebouwen moeten tegen brand zijn verzekerd bij een door de Bank toegelaten verzekeringsmaatschappij, en de eventuele vergoeding van het halfjaar zal op deze worden aangewezen.

##### Art. 8.

De waarde der vaste goederen wordt, op de kosten van den eigenaar, door deskundigen vastgesteld. De keuze van de deskundigen behoort aan de Bank.

##### Art. 9.

Indien de met hypotheek bezwaarde vaste goederen zijn teniet gedaan of zulke beschadigingen hebben ondergaan dat zij ongenoegzaam zijn geworden voor de zekerheid van de Bank, heeft deze het recht de terugbetaling van hare schuldverordening te eischen.

##### Art. 10.

De Bank onderzoekt de leeningsaanvragen met de medewerking van het Departement van Financiën.

##### Art. 11.

De akte van schuldbekentenis wordt door een notaris naar keuze van den ontleener ontvangen.

Een Koninklijk besluit zal er, later, de kosten van bepalen. Krachtens de grosse van die akte, welke aflevering door het register van depot wordt vastgesteld, neemt de hypotheekbewaarder, zonder borderel en onder zijn verantwoordelijkheid, inschrijving ten bate van de kas voor het kapitaal, twee annuïteiten en de eventuele kosten. Daags na die inschrijving, vergewijst zich de hypotheekbewaarder, insgelijks onder zijn verantwoordelijkheid, dat er geene vervreemding werd gedaan, noch eenige inschrijving werd genomen ten nadeele van de Bank, sedert den datum van het certificaat of van den staat van lasten tot staving van de leeningsaanvraag overgelegd. De pandtitels worden, denzelfden dag, aan den ontleener afgeleverd. Die aflevering wordt door een verklaring aan den voet der grosse vastgesteld.

##### Art. 12.

Indien de vaste goederen gelegen zijn binnen het gebied van verscheidene hypotheekkantoren, dan geschiedt de aflevering van de pandtitels ten kantore van het gebied waarin het grootste deel van de vaste goederen gelegen is, geleet op de naar luid van artikel 8 bepaalde waarde.

De aflevering wordt slechts gedaan na de inschrijving der hypotheek in de onderscheidene kantoren, en ieder bewaarder gaat de inschrijving na aan den voet van de grosse of van een uitgifte der akte van schuldbekentenis, onder de bij het vorig artikel voorziene dubbele verantwoordelijkheid.

##### Art. 13.

De consignatie door den ontleenenden eigenaar, bij den hypotheekbewaarder, van de pandtitels die hij heeft bekomen, geldt als bevrijding van het bedrag der hypotheeken overeenstemmende met de nominale waarde der titels. Deze worden kosteloos ter beschikking gesteld van de schuldeischers door den hypotheekbewaarder. Die consignatie brengt met zich bevrijding van den schuldenaar jegens zijn schuldeischers, ten beloope van het bedrag der nominale waarde van de pandtitels en verwekt de indeplaatsstelling, naar luid van artikel 7, eerste alinea, van de Bank, in de voorrechten op de hypotheeken van de schuldeischers. De hypotheekbewaarder geeft daarvan kennis, bij aangegeekend schrijven, aan de schuldeischers en verzoekt hen de titels te komen afhalen, tien dagen na datum van de neerlegging der titels door den ontleener. Bij gebreke, door de schuldeischers, zich binnen de tien dagen, voor de betaling bepaald, te hebben aangeboden, worden de hun toekomende pandtitels in de Deposito- en Consignatiekas ter bewaring gegeven.

##### Art. 14.

De pandtitels zullen een bedrijvende waarde en een wettelijke koers bezitten.

##### Art. 15.

De inschrijvingen waarvan de Kas, door overdracht of indeplaatsstelling, den rang heeft bekomen, worden, in haar naam, door een enkele inschrijving vernieuwd.

##### Art. 16.

De bij artikel 4 bepaalde annuïteit verjaart na dertig jaar, te rekenen van af den vervaldag. De door de Bank genomen inschrijvingen zijn van alle vernieuwing vrijgesteld.

##### Art. 17.

De Bank is er toe gemachtigd hare verhalen te doen door bemiddeling van de ambtenaren van het Ministerie van Financiën. Samen met de Openbare Schatkist, geniet zij een voorrecht op de vruchten en inkomsten der met hypotheek bezwaarde vaste goederen, afgezien van hare hypotheaire rechtshandeling.

##### Art. 18.

De hypotheaire rechtshandeling van de Bank wordt in geen geval geschorst, niettegenstaande elke strijdige bepaling in de bestaande wetten. Zij wordt vervolgd naar luid van de voorschriften der wet van 1851.

##### Art. 19.

Al de handelingen van de Bank zijn onderworpen aan het nazicht van het Rekenhof.

##### Art. 20.

De agenten van de Schatkist die met het verhaal der annuïteiten zijn belast, alsmede de kassier, zijn onderhoorig aan gezegd Hof en, wegens hun respectievelijk aandeel in de handelingen van de Bank, onderworpen aan al de verplichtingen die op de Staatsrekenplichtigen rusten.

Te hunnen laste, bezit de Bank dezelfde voorrechten en hypotheeken als de Openbare Schatkist en aan deze verstrekte borgstelling verzekeren hun algemeen beheer, dit alles behoudens de voorkeur der Schatkist.

##### Art. 21.

De Bank wordt bestuurd en beheerd door een Raad van beheer van negen leden, waarvan drie benoemd worden door den Koning, drie door den Senaat en drie door de Kamer der Volksvertegenwoordigers.

##### Art. 22.

Toezicht wordt er over uitgeoefend door zes commissarissen, waarvan twee worden benoemd door den Koning, twee door den Senaat en twee door de Kamer der Volksvertegenwoordigers. De beheerders en de commissarissen worden benoemd voor zes jaar. Zij zijn herkiepbaar.

##### Art. 23.

Bij het verstrijken van ieder halfjaar, zet de Raad van beheer den toestand uiteen van de Kas aan de Commissie van toezicht. De driemaandelijksche toestanden, alsmede een jaarlijksche rekening, worden door middel van den « Moniteur » bekend gemaakt. De toezienende commissarissen moeten de zaakvoering van den Raad van beheer nagaan, telkens zij dit nuttig achten en ten minste eens om de drie maanden.

##### Art. 24.

De pandtitels zijn vrij van zegel en registratie. Zij worden gedrukt door toedoen van de Nationale en in de toepassing van de bepalingen der tegengekeekend door den Commissaris van de Nationale Bank. De akten, betreffende het bij artikel 3 voorzien deskundig onderzoek, zijn vrij van de formaliteit van registratie.

##### Art. 25.

De pandtitels zijn gelijkgesteld met de, bij toepassing van artikel 139 van het Strafwetboek, door de Openbare Schatkist uitgegeven effecten.

##### Art. 26.

Bij Koninklijk besluit wordt voorzien, den Raad van beheer en de Commissie van toezicht gehoord zijnde, in de inrichting van de diensten der Bank en in de toepassing van de bepalingen der tegenwoordige wet.

##### Art. 27.

De dag van de ten uitvoerlegging der tegenwoordige wet, zal bij Koninklijk besluit worden bepaald.

M.-H. JASPAR.  
E. JENISSEN,  
François BOVESSE,  
L. JORIS.  
Jos. MERLO,  
R. FOUCART.

## Balieleven

### Vlaamsch pleitgenootschap der Brusselsche Balie

Op Woensdag, 14 Juni 11, hield het Vlaamsch Pleitgenootschap van de Balie van Brussel zijn laatste vergadering voor pleitoefeningen in de Eerste Kamer van het Beroepshof. Mter Willem Deswarte pleitte voor een verzekeringsmaatschappij, die zich verbonden had van af een bepaalde ouderdom een jaarlijksche rente uit te betalen aan den verzekerde tot aan diens dood. Deze had zich echter laten behandelen door Dr Voronoff, en de verzekeraar vroeg de nietigverklaring van de overeenkomst, er op steunende dat het risico vrijwillig werd verzwaaard door deze handelwijze. Mter Albert Clerens zette alsdan de thesis vooruit van den verweerder, die vooral steunde op het onvervreemdbaar recht zich op die wijze te laten verzorgen en aldus in het verbeteren van zijn gezondheidstoestand te voorzien. Mter Borginon, ondervoorzitter, wees op de zeer klare uiteenzetting van Mter Deswarte eenerzijds en op de vlotte taal van confrater Clerens anderzijds ; daarna werd deze zeer welgeslaagde vergadering geheven.

Op 4 Juli bracht het Vlaamsch Pleitgenootschap een officieel bezoek aan het Koloniaal museum van Tervueren, onder het geleide van Prof. Dr Maes, onderbestuurder van het Museum. Ook deze uitstap, ingezet met een gezellig middagmaal in «Brasserie la Vignette» te Tervueren, slaagde buiten verwachting, en de Conferentie nam thans reeds het besluit een nieuw bezoek te brengen aan dit museum, in den loop van het volgende jaar, om het zoo belangwekkend bezoek nog verder te zetten.

Tenslotte werd een algemeene vergadering gehouden op Donderdag, 6 Juli 11. Na het algemeen verslag door Mter Van Caenegem te hebben aangenomen en na het verslag door Mter Leo Van Dyck, over den toestand der kas te hebben goedgekeurd, werd overgegaan tot de kiezing van het nieuwe Bestuur. Met algemeene stemmen werd Mter Jos. Van Overbeke tot Voorzitter herkozen. Mters H. Borginon en I. De Vis werden tot ondervoorzitters aangeduid ; Mter L. Van Dyck en Mter N. Van Caenegem werden tot schatbewaarder en schrijver gekozen, wijl Mters Pierre Vermeylen en José Vanderveeren als commissarissen werden aangeduid.

Het nieuwe bestuur richt van nu af aan al een warme oproep tot al de leden van de Brusselsche Balie om aan te sluiten bij het Vlaamsch Pleitgenootschap, opdat de werking die dit jaar kranig werd aangevat met des te meer kans op slagen zou kunnen worden voortgezet.

### Balie van Brugge

De Balie van Brugge vergaderd in algemeene vergadering op Maandag, 10 Juli 1933, heeft overgegaan tot de jaarlijksche aanduiding der leden van den Tuchtraad.

Werden gekozen : als Stafhouder : Meester Ludovic Frayes de Veubeke. — Als leden : Meesters Albert Thooris, Lucien Dupont, Louis De Tollenaere, Joseph Schramme, Leonce De Schepper, Joseph Demonie, Maurice Gueuns, Joseph De Vestele.

### Balie van Kortrijk

De Balie van Kortrijk heeft Meester Maurice De Jaegere, tot stafhouder verkozen.

Tot leden van den Tuchtraad werden verkozen : Meesters X. Verbruggen, J. Nolf, K. Van Tyghem, E. Van den Berghe, Robert Gillon en R. Vermant.

### VLAAMSCH PLEITGENOOTSCHAP VAN DE BALIE VAN BRUSSEL

Het bestuur voor 1933-1934 werd als volgt samengesteld :

Voorzitter : Mr J. Van Overbeke.  
Onder-voorzitters : Mrs H. Borginon en I. De Vis.  
Schatbewaarder : Mr. L. Van Dyck.  
Secretaris : Mr H. Van Caenegem.  
Commissarissen : Mrs I. Vanderveeren en P. Vermeylen.

De plechtige openingszitting werd vastgesteld op 28 October. De jaarlijksche openingsrede werd vastgesteld op 28 October. De jaarlijksche openingsrede werd toevertrouwd aan Mr L. Van Dyck.

## Ingezonden Bijdragen

### Advocaat en Dichter

Onze enthousiaste confrater, Mter Jozef Crets, der Balie van Dendermonde, zendt ons ter opname hierachterstaand gedicht, dat wij volgaarne publiceren om zijn warm gevoel en zijn frissche levenskracht.

\* \* \*

### DE LEEUWENVLAG

Ons vlag is GOUD, ons vlag is ZWART,  
De kleuren van zijn vreugd en smart...  
Geen and're kleuren staan er bij,  
GOUD-ZWART is Vlaamsch, en Vlaamsch zijn wij !

Geweven uit zijn gloriëtid  
Is GOUD de kleur van Vlaand'rens strijd,  
Die roemvol was in 't grootsch verleden ;  
Het ZWART is Vlaand'rens sombre nacht  
Die hoon en smaad den Vlaming bracht  
In 't lalaf en laaggezonden heden !

Het GOUD ?... Zijn oogst, zijn blijde zon,  
Zijn jeugd, zijn kracht, zijn levenswonn'  
Zijn heerlijkstralend ochtendgloren ;...  
Het ZWART ?... Zijn winters bar en lang,  
Zijn juk van bastaardij en dwang  
't Gekromde Vlaanderen beschoren !

Het GOUD, zijn vrijheid 't Oost en West,  
De trots van 't Vlaamsch gemeenebest,  
Zijn schoon verworven Guldensporen ;...  
Het ZWART, zijn rampen en zijn leed,  
Zijn dienstbaarheid in stof en zweet,  
Zijn vroeg're grootheid staats VERLOREN !...

Het GOUD, zijn helden op het veld,  
Zijn kunstzaam en zijn Arteveld'  
De glans der rijke Middeleeuwen.  
Het ZWART, de domheid van zijn kroost  
Dat heden om zijn oorsprong bloest,  
O makke lamm'ren, zoons van leeuwen !...

Het GOUD, de grooten van den geest,  
Alom geroemd, alom gevreesd,  
De kampers om hun idealen ;  
Het ZWART, de grofheid en de zucht  
Naar geld en zij die, droef berucht,  
Op stamtrots en op durfkracht smalen !...

De bane GOUD, die enger wordt,  
Naarmate Vlaand'ren lager stort,  
Verkleurt, sterft weg en gaat verloren,  
Wijl 't ZWART DES MODDERS 't vlak bedrijft  
En 't goud verdringt dat schamel wijkt,  
HET GOUD DES ADELS HOOGGEBOREN !...

Maar wij, wij dapp'ren blijven pal  
En roepen : VLAAND'REN BOVENAL,  
Bij wild geweld van doffe baren...  
In vreugd en nood blijft Gij DE VAAN,  
GOUD-ZWART die steeds zal vorengaan  
Jong Dietschland's trouwe vrije scharen !...

Jozef CRETS.

op 11 en van Guldensporenmaand 1933.

### UITGAVEN VAN HET RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

Reeds verschenen :

Mr. René VICTOR : Het belang van de Nederlandsche wetenschap voor de algemeene rechtstheorie.

Mr. Robert VANDEPUTTE : Het begrip van het politiek misdrijf in het Belgisch recht.

Ter perse :

Mr. René DE JONGH : De Wet betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit arbeidsongevallen.

M. Herman JACOB : Het verzekeringscontract in het vergelijkend recht.

Mr. Reinhold VAN LENNEP : De verzekering tegen de werkloosheid in België.

M. Victor LEEMANS : Carl Schmitt. Proeve eener sociologie van den Staat.

Mr. Frans WITTEMANS : Wederzijdsche rechten en plichten der echtelieden. Commentaar der wet van 20 Juli 1932.



# De Vervlaamsching van het Gerecht

## VERSLAG DER KAMERCOMMISSIE

uitgebracht door Volksvertegenwoordiger H. Marck

KAMER DER VOLKSVERTEGENWOORDIGERS  
Vergadering van 4 Mei 1933.

1. WETSONTWERP  
OP HET GEBRUIK DER TALEN IN BURGERLIJKE ZAKEN EN HANDELSZAKEN IN DE PROVINCIE WEST-VLAANDEREN, OOST-VLAANDEREN, ANTWERPEN EN LIMBURG, ALSOOK IN DE ARRONDISSEMENTEN BRUSSEL EN LEUVEN.

2. WETSONTWERP  
OP HET GEBRUIK DER TALEN VOOR HET HOF VAN VERBREKING.

3. WETSONTWERP  
OP HET GEBRUIK DER NEDERLANDSCHE TAAL IN RECHTERLIJKE ZAKEN.

VERSLAG  
NAMENS DE COMMISSIE (1) UITGEBRACHT  
DOOR DEN HEER MARCK.

(1) De Commissie bestond uit de heeren Meysmans, voorzitter, Bouchery, Delwaide, De Schrijver, Hallet, Huart, Jaspas (M.-H.), Marck, Masson, Rubbens Soudan, Van den Eynde (J.), Vandevelde (J.), Van Dievoet.

Mevrouw, Mijne Heeren,

I

Wij zouden willen beginnen met de geschiedenis te schrijven van den strijd die, rond de wettelijke regeling van het gebruik der talen in de gerechtszaken, sinds meer dan een kwart eeuw, in de Wetgevende Kamers, wordt gevoerd.

Eene gedocumenteerde uiteenzetting der verschillende parlementaire debatten over die kwestie zou, immers, eene nuttige inleiding tot de studie der hierna behandelde punten uitmaken.

Doch, wij vreezen, daardoor aan dit verslag, eene te verregaande uitbreiding te geven. Trouwens, het volstaat, ons dunkt, vooraf, de toestanden die thans op taalgebied in onze rechtscolleges bestaan, objectief te beschrijven en, meteen, op de oorzaken en gevolgen dier toestanden, eenigzins te wijzen. Wij handelen dan ook eerst en vooral, daarover.

### A. — BURGERLIJKE ZAKEN EN KOOPHANDELSZAKEN.

Er bestaat geen enkel wetsbeschikking die eene regeling inhoudt van het gebruik der talen in de burgerlijke zaken en in de koophandelszaken.

Weliswaar, komt er, in 'n drietal uitzonderingswetten — t. i. z. huishuurwetten — 'n artikel voor dat het gebruik eener bepaalde landstaal voor het stellen van de akten der rechtspleging en van het te vellen vonnis voorschrijft. Doch, die wetten zijn, uiteraard, tijdelijk, hebben een zeer beperkt toepassingsveld en voorzien eene taalregeling die, ten slotte, op weinig of niets, neerkomt.

Kortom, vóór de vrederechten, de scheidsrechtelijke instellingen met publiek karakter (zoals de scheidsraden voor arbeidsongevallen), de werkrechtersraden, de burgerlijke kamers der rechtbanken van eersten aanleg, de koophandelsrechtbanken, de werkrechtersraden van beroep, de burgerlijke kamers der Hoven van Beroep en het Hof van Verbreking, mogen, ten slotte, in alle zaken, de partijen, de getuigen, de deskundigen, de deurwaarders, de pleitbezorgers, de advocaten, het openbaar ministerie, de rechters, vrijelijk gebruik maken van de landstaal hunner keuze — in andere woorden — heerscht, bij gebrek aan alle wettelijke regeling, de volledigste vrijheid wat het gebruik der talen betreft.

Gaan wij nu even na welke plaats onze beide landstalen, in de burgerlijke en koophandelscolleges bekleeden.

Het is een onbetwistbaar feit dat, in die dezer juridicties welke in het Waalsch gedeelte des lands zijn gevestigd, altijd, in alle zaken, uitsluitelijk van de Fransche taal wordt gebruik gemaakt, voor de dagvaardingen en andere akten der rechtspleging, de pleidooien, de adviezen van het openbaar ministerie, de vonnissen of arresten en de akten van ten uitvoerlegging daarvan.

Het staat, eveneens, vast dat men, aldaar, niet klaar komt noch met in 't Nederlandsch gestelde akten der rechtspleging, noch met Nederlandsche pleidooien — zelfs dan niet wanneer een Fransch-onkundig Vlaming in de behandelde zaak is betrokken. Er bestaan, immers, rechterlijke beslissingen in dien zin.

En wat de Vlaamsche provincieën en 't arrondissement Leuven betreft?

Tot over enkele jaren werd er, vóór de burgerlijke kamers der rechtbanken van eersten aanleg en vóór de koophandelsrechtbanken, slechts in eene of andere plaats — en dan nog gansch uitzonderlijk — gebruik gemaakt van de taal des volks, van de Nederlandsche taal. Alles gebeurde er dus bijna steeds in 't Fransch. Die toestand is thans veranderd doch niet overal en dan nog maar in zekere mate. Er wordt, inderdaad, vóór die rechtscolleges, nog onophoudelijk gedagvaard in de Fransche taal dan zelfs wanneer alles toelaat te onderstellen dat de gedagvaarde enkel de Nederlandsche taal machtig is. Hetzelfde mag gezegd worden van alle andere akten der rechtspleging, van de pleidooien, van de vonnissen.

Vóór het Hof van Beroep van Gent geschiedt heel de behandeling der burgerlijke en koophandelszaken nog, meestal, in de Fransche taal. Hier — en niet minder in sommigen der voormelde rechtban-

ken — wordt, op plichtige zittingen en andere belangrijke bijeenkomsten, de Nederlandsche taal, zeer dikwijls — zoo niet altijd — totaal verdrongen door de Fransche taal.

Er is meer: nog deze laatste jaren in twee door en door Vlaamsche steden, ging er van wege den zetelenden voorzitter, nogal bitsig verzet op tegen het gebruik van de Nederlandsche taal voor de pleidooien.

Daarentegen, mogen wij zeggen dat in de Vrederechten en Werkrechtersraden, over 't algemeen, de Nederlandsche taal de bovenhand heeft, wat volstrekt niet wil zeggen dat in 't Fransch gestelde dagvaardingen, besluiten, enz., of Fransche pleidooien eene zeldzaamheid zijn.

Blijft dan nog het arrondissement Brussel! Wij beweren dat er, vóór de burgerlijke rechtbank en de koophandelsrechtbank van dit arrondissement weinig of geen zaken in 't Nederlandsch worden behandeld en bevonnisd.

In de Vrederechten wordt aan de Nederlandsche taal wat meer plaats gegeven dan in de andere juridicties terwijl er toch ook nog, in zeer ruime mate, gebruik wordt gemaakt van de Fransche taal. Die plaats is, echter, in de Vrederechten van Groot-Brussel, heel wat meer onbeduidend dan in die der buitenkantons.

Tot over korten tijd was vóór de burgerlijke kamers van 't Hof van Beroep de regel: «alle zaken worden in 't Fransch behandeld». 't Ging er zelfs zoover dat men er geen in 't Nederlandsch gestelde stukken mocht voorbrengen zonder dat er eene Fransche vertaling was bijgevoegd. Thans kan men er bekomen dat, voor eene bepaalde zaak, mits voorbericht, de eene of andere burgerlijke kamer worde samengesteld uit raadsheeren die in staat zijn Nederlandsche pleidooien goed te volgen en in 't Nederlandsch gestelde akten en stukken, zonder Fransche vertaling, te verstaan. Die maatregel — waarvoor wij gaarne hulde brengen aan den Heer Eerste-Voorzitter van het Hof — botst, echter, nu en dan, wel eens tegen hinderpalen zoals de tijdelijke of plotselinge onmogelijkheid eene Vlaamsche burgerlijke kamer samen te stellen. Hij neemt ook niet weg dat zaken die, in eersten aanleg in 't Nederlandsch werden behandeld, vóór het Hof van Beroep — 't zij door den advocaat, 't zij door den pleitbezorger — in de Fransche taal worden voorgebracht om daarna het voorwerp te zijn van een, in die taal, gesteld arrest.

En het Hof van Verbreking?

Hier ook was het gebruik der Fransche taal voor alle zaken — ook voor die welke in eersten aanleg en in beroep in 't Nederlandsch werden behandeld — de vaste regel waarvan — bij ons weten — niet werd afgeweken.

Rechtvaardigheidshalve moeten wij nog dit zeggen: er werd ooit eens gedacht aan 'n taalregeling voor de burgerlijke zaken. Zij werd zelfs voorgesteld. Wij vinden haar, inderdaad, in een wetsontwerp dat, op 28 November 1876, door den toenmaligen minister van Justitie — Heer T. De Lantsheere — werd neergelegd, daarna wegviel, om, op 16 November 1894, terug te worden voorgebracht door minister Begerem en, verder, onder 'n soort stof waarvan wij den aard niet kunnen bepalen, te worden begraven. 't Was het wetsontwerp de Boeken I, II, III van 't Codex der burgerlijke rechtspleging bevattende. Gezegde regeling kwam, ten slotte, hierop neer: dat in de Vlaamsche provincieën en in het arrondissement Leuven «de partijen en de advocaten het recht zouden hebben in de Nederlandsche taal te schrijven en te pleiten» en dat, in andere deelen des lands, van dat recht geen gebruik zou mogen gemaakt worden indien «de rechters of een dezer, het openbaar ministerie, de tegenpartij of haar mandataris verklaarden de Nederlandsche taal niet te verstaan.»

Feitelijk was dit het voorstel der Commissie ingesteld bij K. B. van 23 Juli 1866 om de herziening te doen van ons wetboek van burgerlijke rechtspleging en, namens dewelke, Heer Albéric Allard, een lijvig verslag indiende dat, voorzeker, zooniet voor wat de taalregeling betreft dan toch in zooverre het de burgerlijke rechtspleging bespreekt, eene merkwaardige studie mag genoemd worden.

### B. — STRAFZAKEN.

Wij betreden nu het terrein van 't strafgerecht. Hier vinden wij, wat het gebruik der talen betreft eene zekere wettelijke regeling.

Op 't eerste plan staat de wet van 3 Mei 1889 die de wet van 17 Augustus 1873 heeft verbeterd en, op hare beurt, aangevuld maar ook samengevoegd werd met de wetten van 4 September 1891 en 22 Februari 1908. Zij schrijft voor dat, in de Vlaamsche provincieën en in de arrondissementen Brussel en Leuven, onder bepaalde voorwaarden en in bepaalde gevallen, gebruik zal worden gemaakt van de Nederlandsche taal, bij het stellen van proces-verbalen, bij het strafrechtelijk onderzoek en ter zitting der strafgerichten.

Tegen die wet wordt, onder meer, aangevoerd:

1° Dat zij niets voorziet, wat het gebruik der talen betreft, vóór de strafgerichten van het Waalsch gedeelte des lands dan dat, om verschillende redenen wettelijke regeling daar ook noodig is;

2° Dat zij toelaat dat, vóór een strafgerecht van 't Vlaamsche gedeelte des lands, de deskundige zijn verslag — hetwelk, meestal, van overwegend belang is — in de Fransche taal mag stellen dan zelfs wanneer heel de rechtspleging in 't Nederlandsch geschiedt en de verdachte slechts deze taal kent;

3° Dat zij dult dat, op enkel verzoek van den verdachte of beschuldigde, de verdediger in het Fransch pleite, vóór een strafgerecht van het Vlaamsch gedeelte des lands dan wanneer het vooronderzoek en de rechtspleging ter zitting in 't Nederlandsch gebeurden en, op den hoop toe, de verdachte of beschuldigde geen woord Fransch verstaat;

4° Dat zij de burgerlijke partij verplicht, vóór

datzelfde gerecht hare eischen voor te brengen en uiteen te zetten in de Fransche taal — zelfs wanneer zij deze niet kent — indien het den verdachte behaagt, ondanks zijne grondige of voldoende kennis der Nederlandsche taal en al geschiedde heel het vooronderzoek in deze taal, de Fransche rechtspleging, op 't laatste oogenblik — dus ter zitting — aan te vragen;

5° Dat zij, vóór het strafgerecht van het Vlaamsch gedeelte des lands, aan de verdachten of beschuldigten, die al of niet 't Nederlandsch kennen, het recht toekent de Fransche rechtspleging en of eene Fransche verdediging te vragen terwijl zij, vóór het strafgerecht van 't Waalsch gedeelte des lands, aan de verdachten of beschuldigten die slechts de Nederlandsche taal machtig zijn of de Fransche taal slechts onvoldoende kennen, het recht niet toekent het gebruik der Nederlandsche taal te vragen voor de rechtspleging en evenmin voor de pleidooi;

6° Dat zij, volkomen, onverlet laat den gansch uitzonderlijke toestand der Vlaamsche grensgemeenten in de Waalsche provincieën en der Waalsche gemeenten in de Vlaamsche provincieën.

Het is dus onbetwistbaar dat voormelde wet ernstige gebreken vertoont.

Wij moeten ook vermelden het besluit-wet van 20 October 1918 op het gebruik der talen in de militaire strafzaken.

Het verzekert aan den verdachte, vóór het krijgsgerecht, de vrije keuze van eene der beide landstalen. Wat hooger werd gezegd, over het gebruik der talen, door de deskundigen, voor hunne verslagen alsook over de verdediging en de burgerlijke partij, geldt hier eveneens.

Ten slotte, moeten wij wijzen op het Koninklijk Besluit van 4 October 1925 — gewijzigd op 14 Januari 1928 en op 4 Juni daaropvolgende — waardoor wordt voorzien wanneer er zal of kan gebruik worden gemaakt van de Deutsche taal voor het stellen van proces-verbalen in de gemeenten der kantons Eupen, Malmédy en St-Vith alsook voor de rechtspleging ter zitting der politierechtbanken van Eupen en St-Vith en de boetstrafelijke rechtbank van Verviers in zaken waarin de inwoners der voormelde kantons zijn betrokken. In dat besluit komen ook leemten voor waarover wij verder zullen spreken.

\*\*\*

### C. — DE MAGISTRATEN EN DE KENNIS DER LANDSTALEN.

Ter vollediging van wat voorafgaat, meenen wij nog een antwoord te moeten geven op de twee volgende vragen:

1° Kennen al de magistraten — werkelijk — de taal van het gewest waar zij hun gewichtig ambt uitoefenen?

2° Bestaan er, desdaangaande, wettelijke voorschriften en — zoo ja — wat houden ze in?

Sprekende wij eerst over de magistraten der rechtbanken van eersten aanleg en de vrederechters.

Wat het Waalsch gedeelte des lands betreft, mogen wij, voorzeker, op de eerste vraag bevestigend antwoorden. Er dient nochtans te worden aangehaald dat, in sommige Waalsche arrondissementen, Vlaamsche gemeenten bestaan en dat de magistraten dezer arrondissementen, op misschien 'n paar uitzonderingen na, de Nederlandsche taal hoegenaamd niet kennen.

En het Vlaamsch gedeelte des lands? En het z. g. tweetalig arrondissement Brussel?

Talrijke magistraten dragen er nog — soms in zeer hooge mate — de gevolgen der diepgaande verfransching welke de burgerij en — meteen — de instellingen voor middelbaar onderwijs, alsook de hogescholen, in onze Vlaamsche steden en vooral te Brussel — tot over enkele jaren — ondergingen. Tusschen hen zijn er dan ook die ofwel de Nederlandsche taal slechts zeer gebrekkig spreken en schrijven ofwel — en dit is meest het geval — niet in staat zijn zich in de Nederlandsche taal zwierig uit te drukken. Het spreekt van zelf dat die magistraten liefst geen Nederlandsch spreken en, in alle zaken, hun voorkeur geven aan de Fransche taal.

Wij zouden, echter, onrechtvaardig zijn moesten wij niet bekennen dat de magistratuur onzer Vlaamsche provincieën, thans reeds heel wat leden telt die de Nederlandsche taal volkomen machtig zijn en, op sierlijke wijze, spreken en schrijven.

Voegen wij hier nog aan toe dat de inwoners der Waalsche gemeenten welke in sommige Vlaamsche arrondissementen bestaan, en vóór een of ander rechtscollege van een dier arrondissementen moeten verschijnen, verzekerd zijn tegenover magistraten te zullen staan die de Fransche taal grondig kennen.

Er bestaat geen enkel wetsbepaling die van de kennis der Fransche taal voorwaarde maakt voor de benoeming tot een rechterlijk ambt. Tot over korten tijd, was zij, immers, overbodig, vermits niemand den titel van doctor in de rechten kon verwerven zonder een ernstige dosis der Fransche taal te hebben opgedaan.

De jongste taalregeling op gebied van onderwijs schijnt, echter, wat de benoemingen tot rechterlijke ambten in het Waalsch gedeelte des lands en in het arrondissement Brussel betreft, zulke wetsbepaling noodig te maken. Wij komen daar later op terug.

Artikel 40 der wet van 21 Mei 1929 zegt, uitdrukkelijk, dat niemand kan benoemd worden tot rechterlijke ambten in de Vlaamsche provincieën noch tot eenig rechterlijk ambt in de rechtbanken van eersten aanleg of in de vrederechten der arrondissementen Brussel en Leuven, indien hij niet, door een examen, bewijst bekwaam te zijn, om wat het gebruik der Nederlandsche taal betreft, de bepalingen na te leven der wet van 3 Mei 1889, zooals deze gewijzigd werd bij de wetten van 4 September 1891 en 22 Februari 1908.

Het examen weskwestie — zooals het nu is opgevat — volstaat volstrekt niet om de zekerheid te geven dat de recipiendaris bekwaam is eene gerechtzaak, in de Nederlandsche taal te behandelen.

Trouwens, zulks blijkt uit het onbetwistbaar feit dat er in de Vlaamsche provincieën en in 't arrondissement Brussel magistraten worden aangetroffen die de noodige kennis der Nederlandsche taal niet bezitten.

In het Hof van Beroep van Luik zijn slechts vijf raadsheeren (waartusschen een voorzitter) en drie leden van 't Parket Generaal welke de Nederlandsche taal spreken dan nochtans dat Limburg — eene bij uitstek Vlaamsche provincie — van zijn rechtsgebied deel uitmaakt.

Omtrent de helft der raadsheeren (voorzitters inbegrepen) van het Hof van Beroep van Brussel waarvan het rechtsgebied overwegend Vlaamsch is kennen de Nederlandsche taal wat, echter, niet wil zeggen dat zij allen eene grondige kennis dezer taal bezitten. Hetzelfde mag gezegd worden over de leden van 't Parket-Generaal.

Het Hof van Beroep van Gent heeft een rechtsgebied dat uitsluitelijk uit Vlaamsche rechterlijke arrondissementen is samengesteld. Wij durven niet beweren dat er alle magistraten — zonder uitzondering — de Nederlandsche taal volkomen machtig zijn.

Het zou ons te ver leiden moesten wij onderzoeken of al de referendarissen en rechters der koophandelsrechtbanken, de rechterlijke bijzitters der werkrechtersraden, de voorzitters der werkrechtersraden van beroep en de griffiers, werkelijk, de taal kennen van het gewest waar zij hun ambt uitoefenen. Bepalen wij ons met U de verzekering te geven dat daarover in Vlaamsche steden, maar ook — en vooral — te Brussel, mag worden geklaagd in zooverre het de kennis der Nederlandsche taal betreft.

Tusschen de militaire magistraten die, volgens de wet van 15 Juni 1899 (bevattende den tweeden titel van het wetboek der militaire strafrechtpleging) de beide landstalen moeten kennen, zijn er die zich zeer gebrekkig in 't Nederlandsch uitdrukken.

De pleitbezorgers en deurwaarders van het Vlaamsch gedeelte des lands kennen, over 't algemeen, de beide landstalen.

Te Brussel is het, echter, anders gesteld. Daar zijn er niet veel die in staat zijn hunne akten in 't Nederlandsch of toch niet in behoorlijk Nederlandsch te stellen.

Blijven dan nog de advocaten. Op hen is grootdeels toepasselijk wat wij over de magistraten der rechtbanken van eersten aanleg, hooger zegden met dit verschil, nochtans, dat, tot nu toe, voor de uitoefening van het beroep van advocaat, de kennis der taal van het gewest, door geen enkel wetsbepaling, als vereischte werd gesteld.

\*\*\*

Dat het Waalsch gedeelte des lands zich niet beklagt doch, integendeel, zich tevreden verklaart over de taaltoestanden welke in zijne rechtscolleges bestaan, zal, voorzeker, niemand verwonderen. Het kan, immers, op dat gebied, niets beters wenschen vermits, zooals wij 't hooger bewezen, het uitsluitelijk in eigen taal wordt berechtigd.

Wij herinneren er U echter aan dat die gunstige toestand niet op eene wet berust en dat, bijgevolg, vroeg of laat daar rond betwistingen kunnen oprijzen die, al zouden zij geen praktisch resultaat afleveren, toch best worden vermeden. Het is U, trouwens, niet onbekend dat, vóór een Waalsch rechtscollege, een ernstig taalincident zich voordeed over enkele maanden.

Het bestaan van Vlaamsche gemeenschappen in Wallonië is ook een feit dat, op taalgebied, niet langer mag onverlet worden gelaten.

Doch, in het Vlaamsche gedeelte van het land, wordt door het volk luid en bitter geklaagd over de wijze waarop, vóór de er gevestigde rechtscolleges — de burgerlijke rechtscolleges en de rechtscolleges van koophandel vooral — met de vrijheid van het taalgebruik wordt omgesprongen. Geen enkel rechtgeaard mensch kan de gegrondheid dier klachten betwisten. Immers, in de hooger door ons beschreven toestanden — welke wij niet een groot aantal ons voorgelegde feiten zouden kunnen toelichten — ligt er voor het Vlaamsche volk eene grove rechtsmiskening, eene onduidelijke vernedering, een ernstig gevaar van verkeerde be-rechting, eene berooving van den zedelijken invloed en van de culturele vorming welke het gerecht en de balie aan het volk kan en moet bezorgen.

\*\*\*

't Is dus dringend noodig dat de wetgever het gebruik der talen in alle rechtszaken en vóór alle rechtscolleges aan eene gezonde, rechtvaardige regeling onderwerpe.

Er werden U, zooals Gij weet, desdaangaande, bepaalde voorstellen gedaan, door de Heeren Van Isacker en consorten, door de Regeering en door de Heeren Romsée en consorten.

Uwe Commissie onderzoekt ze alle, met de meeste nauwkeurigheid, zij vond in alle, benevens onaanneemlijke bepalingen, gepasie beschikkingen maar moest, ten slotte, tot het besluit komen dat geen enkel voorstel geheel het gesteld probleem omvat noch zou kunnen gewijzigd worden, derwijze dat de meerderheid van hare leden er zich zou kunnen bij aansluiten.

Zij heeft dan ook gemeend haar verslaggever te moeten gelasten met het voorbereiden van een nieuwen tekst, waarin werd rekening gehouden met de voorgebrachte opmerkingen en wenschen en die zij, na een grondig onderzoek en met enkele wijzigingen de eer heeft thans aan uwe goedkeuring te onderwerpen.

II.

Uwe Commissie stelt U voor het gebruik der talen in rechtszaken te regelen, niet enkel voor het Vlaamsch gedeelte van het land — zooals voormelde voorstellen het doen — maar voor heel het land.

Voorzeker — en wij zegden het reeds — klaagt het Waalsch gedeelte van het land niet over het



taalregiem dat in zijne rechtscollages heerscht en bestaat er, naar onze meening, geen reden om aan dat regiem veel te veranderen. Doch, vermits de gelegenheid daartoe is gekomen, schijnt het ons raadzaam eene wettelijke regeling te schuiven in de plaats van een feitelijken toestand, opdat, in de toekomst, alle geschillen daaromtrent worden vermeden.

\* \* \*

Uwe Commissie stelt U ook voor niet enkel het gebruik der talen in burgerlijke zaken en in koop-handelszaken te regelen — zooals de twee eerst- vermeldde wetsvoorstellen het voorzien — maar ook te willen overgaan tot de volledige herziening der bestaande wetgeving op het gebruik der talen in strafzaken — de militaire strafzaken inbegrepen.

In het eerste deel van dit verslag, hebben wij de leemten en andere gebreken aangetoond. Wij meenen, aldus, op voldoende wijze, de noodzakelijkheid harer herziening te hebben bewezen. Daarbij komt dan nog dat uwe Commissie van oordeel is dat het oogenblik is gekomen om, in ééne en dezelfde wet, eene regeling vast te leggen die berust op 'n bepaald rechtvaardig grondbeginsel dat, over gansch het land, vóór alle rechtscollages en in alle gerechtszaken kan toegepast worden.

\* \* \*

Allen, zult gij, voorzeker, met ons, erkennen dat zij die een rechterlijk ambt vervullen en zij die als medewerkers van den Rechter optreden, eene grondige kennis der taal moeten bezitten welke wordt gesproken door de meerderheid der bevolking van het rechterlijk arrondissement waar zij dat ambt of dat beroep uitoefenen.

Wetnu, hier ook dient dezelfde wet in te grijpen — en wij hebben het bewezen. Trouwens, zonder dat, zal, zelfs niet door de beste regeling van het taalgebruik in gerechtszaken, het gewenscht resultaat nooit worden bereikt.

### III.

In het door uwe Commissie voorgelegd voorstel, worden het Waalsche gedeelte van het land en het Vlaamsch gedeelte op denzelfden voet geplaatst. Zoo willen het immers de rechtvaardigheid en de inwendige vrede. Daarbij, hier zowel als daar, staan wij voor een ééntalig gewest.

Wie zich daarvan wil overtuigen, werpe een oogslag op de hiernavolgende officiële statistieke gegevens (31 December 1931).

De provincie Antwerpen (1,188,353 inwoners) bestaat uit 151 gemeenten; deze worden alle als Vlaamsche gemeenten aangegeven. Aldus, zijn er de 3 rechterlijke arrondissementen (Antwerpen, Mechelen, Turnhout) en de 23 rechterlijke kantons uitsluitend uit Vlaamsche gemeenten samengesteld.

De provincie Oost-Vlaanderen (1,157,386 inwoners) bestaat uit 297 gemeenten. Hiervan zijn er slechts drie met Waalsche meerderheid welke samen eene bevolking hebben van rond de 3,000 inwoners en zijn gelegen in het rechterlijk arrondissement Oudenaarde dat 113 gemeenten telt en eene bevolking heeft van 235,402 inwoners. De rechterlijke arrondissementen Gent (512,876 inwoners) en Dendermonde (409,108 inwoners) zijn uitsluitend uit Vlaamsche gemeenten samengesteld (samen 184). Van de 34 rechterlijke kantons dezer provincie, zijn er 33 uitsluitend uit Vlaamsche gemeenten samengesteld en één enkel, Ronse, uit drie Vlaamsche en de drie Waalsche gemeenten waarvan hierboven sprake. De bevolking van het kanton Ronse is echter, in meerderheid, Vlaamsch.

De provincie West-Vlaanderen (911,760 inwoners) bestaat uit 253 gemeenten. Hiervan zijn slechts 7 grensgemeenten met Waalsche meerderheid. Daaronder is slechts eene belangrijke gemeente, namelijk Moeskroen. De rechterlijke arrondissementen Brugge (335,352 inwoners) en Veurne (85,834 inwoners) zijn uitsluitend uit Vlaamsche gemeenten samengesteld (samen 138). In het arrondissement Kortrijk (351,548 inwoners) zijn er op de 67 gemeenten 63 Vlaamsche; in het arrondissement Ieper (139,026 inwoners) zijn er op de 48 gemeenten 45 Vlaamsche.

Van de 31 rechterlijke kantons dezer provincie, zijn er slechts 3 niet uitsluitend uit Vlaamsche gemeenten samengesteld, namelijk Moeskroen, Meeuwen en Wervik.

Het kanton Moeskroen is, in meerderheid, Waalsch; in het kanton Meeuwen zijn er 2 Waalsche gemeenten op 7; in het kanton Wervik is er eene Waalsche gemeente op 7 en die gemeente telt zoowat 1,000 inwoners, waar het kanton een bevolking heeft van 27,734 inwoners.

De provincie Limburg (373,228 inwoners) bestaat uit 206 gemeenten. Daarvan zijn er slechts zeven grensgemeenten die in meerderheid Waalsch zijn; de totale bevolking dezer gemeenten bedraagt hoogstens 7,000 inwoners.

Het rechterlijk arrondissement Hasselt (186,470 inwoners) telt uitsluitend Vlaamsche gemeenten ten getale van 77.

Het rechterlijk arrondissement Tongeren (186,758 inwoners) bestaat uit 129 gemeenten waaronder de 7 met Waalsche meerderheid waarvan hierboven sprake.

Van de 7 rechterlijke kantons dezer provincie, zijn er slechts 2 niet uitsluitend uit Vlaamsche gemeenten samengesteld n.l. het kanton Zichen-Zussen-Bolder (toch in meerderheid Vlaamsch) en het kanton Tongeren met 24 Vlaamsche gemeenten en eene Vlaamsche bevolking van zoowat 26,000 inwoners en 2 Waalsche grensgemeenten met eene totale bevolking van hoogstens 700 inwoners.

Provincie Brabant. — Het rechterlijk arrondissement Leuven (296,428 inwoners) telt 119 gemeenten. Hiervan zijn er slechts 3 (met eene totale bevolking van omtrent 4,000 inwoners) die in meerderheid Waalsch zijn. Zeven rechterlijke kantons van dit arrondissement zijn uitsluitend uit Vlaamsche gemeenten samengesteld en het achtste, n.l. het kanton Tienen, met eene bevolking van 45,055 inwoners, bestaat uit 19 Vlaamsche gemeenten en de 3 kleine Waalsche gemeenten waarvan hierboven sprake.

Het rechterlijk arrondissement Brussel (1,221,529 inwoners) bestaat uit 121 gemeenten. Minstens 113 daarvan zijn Vlaamsche gemeenten en hebben eene totale bevolking van rond de 700,000 inwoners. De andere gemeenten zijn o.a. Brussel, Elsene, Sint-Gillis, Sint-Joost-ten-Noode, Schaarbeek met rond de 500,000 inwoners waaronder heel wat Vlaamsch-sprekenden. Zeven rechterlijke kantons van dit rechterlijk arrondissement zijn uitsluitend uit Vlaamsche gemeenten samengesteld. Het kanton Halle (54,839 inwoners) bestaat uit 16 gemeenten waarvan 13 Vlaamsche en 3 die men als Waalsch aanziet doch slechts eene totale bevolking hebben van rond de 8,000 inwoners.

Het kanton Sint-Joost-ten-Noode (119,369 inwoners) bestaat uit 8 gemeenten waarvan 7 Vlaam-

sche en Sint-Joost-ten-Noode. Het kanton Schaarbeek (148,372 inwoners) bestaat uit 6 Vlaamsche gemeenten en Schaarbeek.

Het rechterlijk arrondissement Nijvel is Waalsch. Ziedaar dus wat het Vlaamsche gedeelte van het land betreft.

De provincie Henegouwen (1,274,375 inwoners) bestaat uit 444 gemeenten; 4 daarvan zijn in meerderheid Vlaamsch en hebben eene totale bevolking van rond de 13,000 inwoners.

Het rechterlijk arrondissement Charleroi (594,636 inwoners) is uitsluitend uit Waalsche gemeenten samengesteld.

In het rechterlijk arrondissement Doornik (247,167 inwoners), zijn er op de 142 gemeenten, twee met Vlaamsche meerderheid en eene totale bevolking van rond de 6,000 inwoners.

In het rechterlijk arrondissement Bergen (432,572 inwoners), zijn er op de 145 gemeenten 2 met Vlaamsche meerderheid en eene totale bevolking van rond de 6,000 inwoners. Die twee gemeenten maken deel uit van het rechterlijk kanton Edingen dat 15,897 inwoners telt en uit 11 gemeenten bestaat. De negen andere rechterlijke kantons zijn uitsluitend uit Waalsche gemeenten samengesteld.

De provincie Luik bestaat uit 373 gemeenten met eene bevolking van 976,895 inwoners. Onder die gemeenten zijn er 23 met Vlaamsche meerderheid; zij hebben eene totale bevolking van rond de 22,000 inwoners.

Het rechterlijk arrondissement Hoei (148,428 inwoners) bestaat uit 7 rechterlijke kantons gevormd uit 134 gemeenten. Zes van die zeven rechterlijke kantons zijn uitsluitend uit Waalsche gemeenten samengesteld.

Het zevende, n.l. het kanton Landen (19,724 inwoners), bestaat uit 25 gemeenten; 15 daarvan met een totale bevolking van rond de 14,000 inwoners zijn in meerderheid Vlaamsch.

Het rechterlijk arrondissement Luik (587,293 inwoners) bestaat uit 12 rechterlijke kantons en 150 gemeenten. Slechts twee van die kantons bestaan niet uitsluitend uit gemeenten met Waalsche meerderheid n.l. het kanton Dalhem (20,893 inwoners), waar er op de 18 gemeenten twee in meerderheid Vlaamsch zijn en te samen rond de 2,000 inwoners tellen en het kanton Borgworm (20,583 inwoners) waar er op de 27 gemeenten een enkel in meerderheid Vlaamsch is en rond de 900 inwoners telt.

Het rechterlijk arrondissement Verviers (241,174 inwoners) bestaat uit 10 rechterlijke kantons en 89 gemeenten. Van deze zijn er 5 met Vlaamsche meerderheid en eene totale bevolking van rond de 6,000 inwoners; zij zijn alle gelegen in het kanton Aubel, dat uit 14 gemeenten bestaat en eene bevolking heeft van 21,325 inwoners.

Er zijn dan ook nog in dit arrondissement twee kantons uitsluitend uit gemeenten met Duitse meerderheid, n.l. Eupen (9 gemeenten; bevolking 24,912) en St-Vith (11 gemeenten; bevolking 17,353). In het rechterlijk kanton Malmédy (10 gemeenten; bevolking 20,030) zijn nog vier gemeenten met Duitse meerderheid.

De provincie Namen (356,120 inwoners) met twee rechterlijke arrondissementen en 15 rechterlijke kantons is uit 366 gemeenten — alle Waalsche samengesteld.

De provincie Luxemburg (221,328 inwoners) telt drie rechterlijke arrondissementen en 20 rechterlijke kantons; zij bestaan uit 233 gemeenten alle in meerderheid Waalsch.

Het Vlaamsch gedeelte van het land en het Waalsch gedeelte, zijn dus op zeer weinig na, in dezelfde maat, ééntalig.

Het voorstel uwer Commissie huldigt het beginsel: « Gewesttaal, voortaal ». Door gewesttaal wordt hier bedoeld de taal welke gewoonlijk wordt gesproken door de meerderheid der inwoners van het rechterlijk arrondissement.

Er valt aan te merken, dat hetzelfde beginsel de grondslag is: 1o van het ontwerp der Regering en van de twee andere voorstellen; 2o van de pas gestemde wetten op 't gebruik der talen in 't bestuur en in 't onderwijs.

Wij meenen dan ook dat, waar het over die zaken gaat, alle wat vóór en tegen dat gezegd beginsel kan aangevoerd worden U meer dan bekend is, en dringen er daarom niet meer op aan. In uwe Commissie is er, trouwens, slechts verzet geweest tegen eene integrale toepassing. Zoo werd er dan ook voorgestaan dat de eenparige wil der partijen zou moeten geëerbiedigd worden wanneer deze, voor de rechtspleging, niet de gewesttaal maar de andere willen zien gebruiken. De meerderheid der Commissie kon zich bij die uitzondering niet neerleggen, o.a. om de volgende redenen.

Het is een feit dat de eenparige wil der partijen niet zal geëerbiedigd worden, wanneer deze, vóór een Waalsch rechtscollage, voor de rechtspleging, het gebruik der Nederlandsche taal zal voorzien, en aldus blijft de ongelijke behandeling bestaan, waarover thans wordt geklaagd.

Voorzeker kan men wettelijke maatregelen nemen, welke zullen toelaten den eenparigen wil der Nederlandsch-sprekende partijen, vóór alle Waalsche rechtscollages te doen eerbiedigen, maar dat gaat niet zonder deze laatste te onderwerpen aan het regiem der tweetaligheid en gij weet dat er, nu minder dan ooit, daarvan sprake kan zijn.

Daarbij zal de voorgestelde uitzondering practisch neerkomen op de toelating voor de advocaten om, onder elkaar, de taal der rechtspleging aan te duiden. Immers, in de meeste burgerlijke zaken en in veel koop-handelszaken, verschijnen de partijen niet in persoon, maar zijn vertegenwoordigd door den pleitbezorger of door den advocaat drager hunner stukken. Weliswaar zou er kunnen worden bepaald dat het bewijs van den eenparigen wil der partijen dient te worden voorgelegd, maar wie eenige ondervinding heeft van gerechtszaken, zal moeten erkennen dat bij de keuze van de taal der rechtspleging, de partijen zich zullen gedragen naar de verlangens of directieven van hunnen advocaat.

Het komt ook als onwaarschijnlijk — zooniet onmogelijk — voor, dat partijen zouden samenkomen of onderhandelen om, met het oog op een nog in te leiden rechtsgeding, zich accoord te stellen over de voor de rechtspleging te gebruiken taal. Ter zitting, ja, kunnen zij desaanstaande afspreken, maar — zooals wij hooger zegden — daar komen zij meestal niet en, komen zij toch, dan zou het iets buitengewoon zeldzaam zijn dat zij, die als tegenstrevers soms zeer scherp tegenover elkander staan, op taalgebied, eene overeenkomst zouden sluiten.

In strafzaken werd, zooals wij hooger zegden, het gebruik der talen slechts voor het Vlaamsch gedeelte van het land geregeld. Die regeling berust op het beginsel « gewesttaal-voortaal », vermits zij voorziet dat de rechtspleging in 't Nederlandsch zal geschieden — doch zij laat, meteen, den verdachte toe de Fransche rechtspleging te vragen. De meerderheid uwer Commissie was van oordeel dat deze

uitzondering aan den regel niet mag blijven bestaan om de volgende redenen:

1° Wordt aan een verdachte, vóór een Vlaamsch rechtscollage, toegelaten de Fransche rechtspleging te vragen, dan moet aan een verdachte, vóór een Waalsch rechtscollage, toegelaten worden de Nederlandsche rechtspleging te vragen. Men zegge niet dat er geen Franschondig verdachten vóór de Waalsche rechtscollages verschijnen, want zulke bewering ware volkomen onjuist, en door 'n massa feiten te weerleggen;

2° Indien het recht van verdediging niet wordt gekrenkt daar waar een Franschondig verdachte vóór een Waalsch rechtscollage in 't Fransch wordt gevonnisd, kan er ook van krenking van het recht van verdediging geen spraak zijn daar waar een Nederlandschondig verdachte vóór een Vlaamsch rechtscollage in 't Nederlandsch wordt gevonnisd;

3° Volstaat tusschenkomst van een vertaler, vóór een Waalsch rechtscollage, bij de behandeling der zaak van een Franschondig verdachte, dan is zulks ook het geval voor een Vlaamschondig verdachte vóór een Vlaamsch rechtscollage;

4° Vóór de Vlaamsche rechtscollages wordt meestal de Fransche rechtspleging gevraagd door verdachten die zeer wel het Nederlandsch kennen, ja zelfs beter het Nederlandsch dan het Fransch. Zoo werden ons een aantal zaken aangegeven van verdachten die, na het vóóronderzoek dat gansch in 't Nederlandsch geschiedde, ter zitting, de Fransche rechtspleging vroegen, alleenlijk om te voldoen aan het verlangen van hunnen advocaat, die nochtans de Nederlandsche taal machtig was;

5° In de Vlaamsche rechtscollages zal de fransch-sprekende verdachte altijd magistraten en advocaten vinden die het Fransch grondig kennen, zoodat hij, buiten de tusschenkomst van een vertaler, en die voorzien is in het voorstel der Commissie, reeds mag verzekerd zijn dat al zijne verklaringen en uitleggingen zullen begrepen worden;

6° De verdachte mag, volgens het voorstel der Commissie, de vertaling vragen van de belangrijkste stukken van het bundel, welke gesteld zijn in die der landstalen, welke hij niet begrijpt;

7° De toepassing in strafzaken van het beginsel « Gewesttaal-voortaal » is het redelijk en rechtvaardig gevolg van de eentaligheid van het rechtsgebied waarin die zaken worden behandeld.

\* \* \*

Nog een andere uitzondering aan den regel « Gewesttaal-voortaal » wordt gevraagd, namelijk de vrijheid voor den advocaat om, voor zijn pleidooien, vrijelijk de taal zijner keuze te bezigen.

Opvallend is het dat de voorstanders van die vrijheid deze niet eischen waar het den Vlaamschen advocaat betreft die, in zijne taal, vóór een Waalsch rechtscollage wil pleiten voor Franschondig partijen.

Ten slotte, gaat het dus slechts om de vrijheid voor den advocaat om in 't Fransch te pleiten vóór de rechtscollages van het Vlaamsche land.

De meerderheid uwer Commissie heeft gemeend die uitzondering niet te mogen aanvaarden, omdat deze door geen enkel gegronde reden wordt verrechtvaardigd.

Het aangevoerd grondwettelijk argument houdt geen steek. Immers, de Orde der advocaten behoort tot de rechterlijke organisatie en kan diensvolgens, zoowel als dezer andere bestanddelen, op gebied van talengebruik bij de behandeling van rechtsgedingen vóór de rechtscollages, aan wettelijke voorschriften worden onderworpen. Trouwens, de bestaande wetten op het gebruik der talen in strafzaken houden beschikkingen in over het gebruik der talen voor de pleidooien, en nooit werd daartegen verzet aangeteekend, al is er daartusschen eene welke den advocaat verbiedt, als woordvoerder der burgerlijke partij, eene andere taal te bezigen dan die der openbare partij.

Anderen beroepen zich op het belang der partijen. Men vraagt zich vruchteloos al hoe, in 't algemeen, het belang der partijen minder zal gediend zijn door een Nederlandsche pleidooi dan door een Fransche. Het is toch mogelijk even goed in het Nederlandsch te pleiten als in 't Fransch, en ernstige argumenten verliezen hunne waarde niet doordat zij in 't Nederlandsch in plaats van in 't Fransch worden voorgedragen.

De meerderheid uwer Commissie neemt echter aan dat de advocaat die zijn beroep uitoefent in een rechterlijk arrondissement waarvan de taal die niet is van 't rechtscollage vóór hetwelk hij eene bijzondere zwaarwichtige zaak te pleiten heeft, door dat rechtscollage, onder bepaalde voorwaarden, worden toegelaten, voor zijne pleidooi, gezegde taal te gebruiken.

De meerderheid uwer Commissie houdt vast aan den regel: « het pleidooi in de taal der rechtspleging »: 1o omdat zij van gevoelen is dat hij die bij onze rechterlijke instellingen als helper of medewerker van den Rechter optreedt, reeds in geweten verplicht is de taal van het volk dat aan die instellingen is onderworpen, grondig te kennen en, bij de uitoefening van zijn beroep, zoowel als de Rechter, te bezigen; 2o omdat de advocaat een maatschappelijke rol te vervullen heeft, welke bestaat in het meedelen aan het volk, te midden van hetwelk hij leeft en zijn bestaan vindt, van de wetenschap welke het hem gegeven werd te verwerven en dat hij zulks slechts kan in de taal van dat volk; 3e omdat de rol der advocaten in het rechterlijk leven en hunne invloed hierop zoo belangrijk zijn, dat de toestanden waarover door de Vlaamingen, op rechterlijk gebied, wordt geklaagd, nooit zullen verdwijnen en dat, in Wallonië, de taalconfliten vóór de rechtscollages met den dag zullen aangroeien, indien de vrijheid van taalgebruik voor de pleidooien blijft voortbestaan.

Uwe Commissie heeft verzocht rekening te houden met het feit dat er, in het Vlaamsch gedeelte van het land, thans advocaten zijn die geen voldoende kennis van het Nederlandsch bezitten om in die taal te kunnen pleiten. Zij heeft dat verzoek, na eene langdurige bespreking, ingewilligd door, in haar voorstel, een overgangsbeschikking op te nemen, waardoor de vrijheid van taalgebruik voor de pleidooien wordt gelaten aan de advocaten die, vóór 1 Januari 1926 het diploma van doctor in de rechten hebben bekomen.

Zij is, zelfs verder gegaan voor de advocaten der Balie van Brussel want, rekening houdende met bijzondere toestanden welke haar werden voorgelegd, heeft zij aangenomen dat gezegde vrijheid worde toegezegd aan dezen onder hen welke, vóór 1 Januari 1930 hun diploma van doctor in de rechten behaalden.

Er dient, nochtans, hier aan toegevoegd dat de meerderheid uwer Commissie fel geneigd was die overgangsbeschikking minder breed te maken, om dat het haar voorkwam dat de advocaten, met hoogstens tien jaar practijk, alle gelegenheid hebben gehad het Nederlandsch grondig te leeren en

hunne rechtsstudien hebben gedaan of in de Balie zijn gekomen wanneer alles er hen op wees, dat eene voldoende kennis van 't Nederlandsch voortaan eene vereischte zou zijn voor de uitoefening van het beroep van advocaat bij rechtscollages in een Vlaamsch arrondissement gevestigd. Heeft de meerderheid der Commissie niettemin besloten, U de hierboven beschreven overgangsbeschikking voor te stellen, dan is het enkel en alleen omdat zij verwacht dat, met zoo te handelen, zij door heel het Parlement in hare andere voorstellen zal worden gevolgd.

\* \* \*

Het voorstel uwer Commissie voorziet, voor het rechterlijk arrondissement Brussel, het regiem der tweetaligheid omdat dit beantwoordt aan de aldaar bestaande gewone toestanden. Het houdt nochtans rekening van het bestaan, in het arrondissement, van rechterlijke kantons welke uitsluitend uit Vlaamsche gemeenten zijn samengesteld.

\* \* \*

Uwe Commissie heeft ook getracht, wat het gebruik der talen in gerechtszaken betreft, voldoende te geven aan de inwoners der Waalsche grensgemeenten van sommige Waalsche arrondissementen.

Er werd haar voorgesteld die grensgemeenten te onttrekken aan het gebied der rechtscollages waartoe zij thans behoort om hen te plaatsen onder het gebied van het dichtstbijgelegen rechtscollage waar de wet het gebruik hunner taal voorschrijft. Uwe Commissie zag, echter, in dat zulke maatregel, onvermijdelijk, tot ernstige verwikkelingen op administratief gebied, aanleiding zou geven en, diensvolgens, niet kon aangenomen worden.

Een ander voorstel werd haar gedaan n. l. de wijziging der grenzen van bepaalde provincies, zoodat de Waalsche grensgemeenten der Vlaamsche provincies bij 't Waalsche gedeelte des lands zouden ingelijfd worden en de Vlaamsche grensgemeenten der Waalsche provincies bij 't Vlaamsch gedeelte des lands.

Uwe Commissie is op dit voorstel niet ingegaan omdat het een maatregel voorziet die, hoofdzakelijk, in verband met 's lands bestuurlijke organisatie en niet kan genomen worden, zonder een ernstig voorafgaandelijk onderzoek. Zij drukte, nochtans, den wensch uit dat de Regering, zoo spoedig mogelijk, die kwestie zou instudeeren en eene volledige oplossing er van aan het Parlement zou voorstellen.

Ten slotte, dus, moest uwe Commissie tot het besluit komen, dat de eenigste voldoening welke zij, redelijkerwijze, in de huidige omstandigheden, aan die gezegde gemeenten kon geven, is U voor te stellen: de verplichte tweetaligheid voor hun vredegerecht en de eenigszins facultatieve tweetaligheid voor hunne rechtbank van 1en aanleg en koop-handelsrechtbank.

\* \* \*

Een der onderzochte wetsvoorstellen houdt eene beschikking in, waardoor wordt beoogd de provincie Limburg te onttrekken aan het rechtsgebied van 't Hof van Beroep van Luik, om haar te plaatsen in het rechtsgebied van 't Hof van Beroep van Brussel.

Die belangrijke kwestie was het voorwerp eener langdurige bespreking in den schoot uwer Commissie.

De tegenstanders deden de volgende beschouwingen gelden:

« Historisch, is de provincie Limburg — grooten-deels — steeds begrepen geweest in het « Land » van Luik ». Beschouwd van het standpunt der nijverheid en andere betrekkingen, is Luik het centrum voor het grootste deel van Limburg dat min-der contact heeft met Brussel. Wat de afstanden en verbindings betref, is het van overwegend belang voor de meeste Limburgers dat de toestand blijve zoals hij is. Het Hof van Luik geeft, op gebied van gebruik der Nederlandsche taal, niet minder gemakkelikheden en waarborgen dan het Hof van Brussel. Men kritiekt zoo dikwijls het Hof van Brussel voor de wijze waarop het Vlaamsche zaken behandelt en nu wil men het nog meer Vlaamsche zaken geven. Nu is er reeds zooveel achterstel in 't Hof van Brussel: wat zal er gebeuren zoo men de Limburgsche zaken nog bijbrengt. De Voorgestelde maatregel zal de uitbreiding van 't personeel van 't Hof van Beroep vergen en eene zware vermeerdering der uitgaven voor gevolg hebben. Het Hof van Luik zou uitsluitelijk Waalsch worden en daarin liggen heel wat gevaren en moeilikheden. Ten slotte: Het Hof van Beroep van Brussel, zou, ten opzichte der twee andere Hoven van Beroep, eene gedisperseerde belangrijkheid krijgen ».

Doch daartegen voeren de voorstanders van het voorstel aan:

« Limburg is eene door en door Vlaamsche provincie. Hare bevolking kan, met haar eigen taal, niet klaar komen noch in het gewest waar het Hof van Beroep is gevestigd — noch, voor talen van zaken, bij dit Hof dat, op enkele uitzonderingen na, slechts uit Waalsche, nederlandschondig-dige magistraten is samengesteld — noch bij het personeel dezer jurisdictie, op 'n paar beaminden na, niet in staat is zich in de Nederlandsche taal uit te drukken — noch, om dezelfde reden, bij de meeste deskundigen, advocaten, pleitbezorgers en deurwaarders welke bij gezegde Hof hun ambt of beroep uitoefenen. Limburgsche magistraten om eene normale bevordering te bekomen, moeten zich laten overplaatsen naar een gewest waar zij niet eens aan hunne kinderen onderwijs in eigen taal kunnen laten bezorgen, noch een midden vinden dat beantwoordt aan hunne Vlaamsche cultu-rele opleiding. Ook valt er aan te merken dat, voor bepaalde hooge rechterlijke ambten in de provincie Limburg, kandidaten worden voorgesteld door het Hof van Beroep van Luik dat, gezien zijne samenstelling, niet steeds, met de noodige objectiviteit, kan oordeelen over de kennis van of de gehechtheid aan de Nederlandsche taal, bij de magistraten welke het voor gezegde ambten voorstelt ».

« Die toestand is dus onredelijk, onrechtvaardig, en, verder, in strijd met het beginsel « Gewesttaal-voortaal », dat, op bestuurlijk gebied, alsook in het onderwijs, werd gehuldigd en, om niet minder gegronde redenen, de grondslag moet zijn der regeling van 't gebruik der talen in gerechtszaken ».

« De argumenten welke tegen het voorstel worden voorgebracht, berusten hoofdzakelijk op beschouwingen welke niet den grond der zaak raken en, ten slotte, komen neer op de aanduiding van enkele moeilikheden welke van louter administratieve aard zijn en zeer gemakkelijk kunnen opgelost worden ».



De meerderheid uwer Commissie, na « het voor » en « het tegen » te hebben gewikt en gewogen, sloot zich, in principe, bij het voorstel aan. Zij stelde, echter, meteen vast niet enkel dat de gewenschte hervorming, in den voorgestelden tekst, niet voldoende uitgewerkt voorkwam, maar ook dat, gezien zijn groot belang en de verscheidenheid zijner onderdeelen, het vraagstuk best het voorwerp zou uitmaken van een afzonderlijk wetsvoorstel. Doch, het kwam haar voor dat zij zich met dit werk niet kon gelasten, zonder de instemming der andere hierboven besproken essentiële maatregelen, aan het gevaar van een langdurigen uitstel bloot te stellen. Diensvolgens, besloot zij, aan het initiatief harer leden, het indienen van gezegd wetsvoorstel over te laten en, inmiddels, zich te houden aan haar eigen voorstel dat de inrichting van Vlaamse kamers in het Hof van Beroep van Luik voorziet, voor de behandeling zoowel van burgerlijke als van strafrechtelijke zaken.

\* \* \*

In het voorstel uwer Commissie wordt de regeling van het gebruik der talen in de rechtscolleges der rechterlijke kantons Eupen, St-Vith en Malmédy ook bepaaldelijk vastgelegd. Die regeling komt neer, wat de strafrechtzaken betreft, op de bekrachtiging, na vollediging, van het bestaand regiem en — wat de burgerlijke zaken betreft — op de toepassing van het beginsel « Gewesttaal-voertaal ».

\* \* \*

Het voorstel der Commissie waarborgt nochtans aan de partijen en de verdachten de volledige vrijheid, om voor hun gezegden en verklaringen de taal hunner keuze te bezingen. Aan de getuigen wordt, ten slotte, hetzelfde recht verzekerd. Zulks is echter niet het geval voor de deskundigen, omdat deze feitelijk in de meeste gedingen de grondslagen aanbrengen van het te veien vonnis en dus, zoowel als de Rechter, gehouden zijn de taal der rechtspleging te bezingen. Men werpt daartegen op dat, onder die wetenschappelijke menschen, er heel wat worden aangetroffen die de Nederlandsche taal niet kennen. De vervlaamsching van het hooger onderwijs zal aan dien spitjigen toestand een einde maken. In afwachting, kunnen de deskundigen, die het Nederlandsch niet voldoende machtig zijn, onder hunne verantwoordelijkheid, hun in 't Fransch gesteld werk doen vertalen.

Het voorstel van de Commissie geeft ook, door het recht op vertaling, aan alle partijen en verdachten de zekerheid dat niets van wat zij werkelijk moeten weten, door hen onbegrepen zal blijven; het voorziet zelfs de verplichte vertaling van sommige akten.

In criminele zaken, wordt door het voorstel der Commissie aan den beschuldigde toegelaten zijn verwijzing te vragen vóór een Hof van Assisen, waar de rechtspleging geschiedt in de door hem gesproken taal, zoodat er een einde wordt gemaakt aan een regiem dat toeliet een beschuldigde te laten veroordeelen door een jury, welke hem niet eens kon verstaan.

\* \* \*

Wij hebben, hooger, gewezen op het feit dat er, zelfs nog onlangs, in 't Vlaamsch gedeelte des lands en ook te Brussel, magistraten werden benoemd die slechts eene gebrekkige kennis der Nederlandsche taal bezitten.

Doch, daartegenover, wordt, door sommigen, een ander feit geplaatst n.l. dat die magistraten geslaagd zijn in het taalexamen, voorzien bij artikel 40 der wet van 21 Mei 1929 op de academische graden.

Maar juist daar, ligt de knoop der kwestie. Dat exaam komt, immers, slechts neer zooniet op een eenvoudige vertaling van enkele rechtstermen; doch op eene tot het minimum herleide taal oefening. Men kan het dus, met weglukken, doorstaan zonder daarom in staat te zijn alle gerechtszaken, in het Nederlandsch, behoorlijk te behandelen.

Dit inziende, besloot uwe Commissie U voor te stellen ernstige waarborgen van kennis der Nederlandsche taal, van degenen die een rechterlijk ambt in 't Vlaamsch gedeelte des lands aanvragen, voortaan te eischen.

Een lid deed, echter, aanmerken dat, zoo er, tot over enkele maanden, geen reden bestond om, in de wet, de grondige kennis der Fransche taal te voorzien als voorwaarde voor de benoeming tot een rechterlijk ambt in een Waalsch arrondissement of in het tweetalig arrondissement Brussel, een dergelijke maatregel thans als noodzakelijk voorkwam, vermits de jongste wet op het gebruik der talen in het onderwijs, voor alle jonge lieden, de mogelijkheid schiep, uitsluitelijk in 't Nederlandsch, hunne studiën te doen — die van doctor in de rechten begrepen — zoodat, in eene nabije toekomst, tusschen de kandidaten tot een rechterlijk ambt waarvoor de grondige kennis der Fransche taal vereischt is, er kunnen voorkomen welke van deze taal te weinig afweten.

Uwe Commissie heeft van die aanmerking rekening gehouden al waren de meeste leden overtuigd dat de Vlaamsche jongelieden, welke zich tot de Balie of tot de Magistratuur bestemen, niet zullen nalaten de Fransche taal — en ook andere talen — op eene meer dan voldoende wijze aan te leeren.

Kortom, uwe Commissie is van oordeel dat niemand zou mogen benoemd worden tot eenig rechterlijk ambt indien hij niet bewijst zijne examen van 't doctoraat in de rechten, te hebben afgelegd in de taal welke, door de wet, is voorzien voor de jurisdictie, waarbij hij zijne benoeming vraagt.

Kan de belanghebbende dat bewijs niet voorleggen, dan vraagt de Commissie dat hij zich zou moeten onderwerpen aan een exaam, door eene bijzondere jury af te nemen, en waardoor wordt nagegaan of hij werkelijk in staat is alle gerechtszaken in de door de wet voorgeschreven taal te behandelen, zoo mondelings als schriftelijk.

Er kan geen spraak zijn een exaam over de kennis der taal der jurisdictie op te leggen aan diegenen welke zich wenschen te laten verkiezen tot rechters bij eene koophandelsrechtbank of bij een werkrechtshoof. Uwe Commissie meent, nochtans, dat, vooral met het oog op het Vlaamsch gedeelte des lands, er dient te worden uitdrukkelijk bepaald dat niemand tot die ambten mag worden toegelaten indien hij de gewesttaal niet voldoende machtig is.

Het voorstel uwer Commissie voorziet ook de vorming van Vlaamsche en Fransche Kamers in de Hoven van Beroep, het Krijgshof en de Krijgsraden, alsook de verplichting bij het Hof van Verbreking een zeker aantal magistraten te benoemen, welke het wettelijk bewijs eener grondige kennis der Nederlandsche taal hebben geleverd.

Voor de in dit hoofdstuk voorkomende maatregelen moet — dat spreekt van zelf — een overgangstijdsperk worden voorzien.

De wet op het gebruik der talen in rechtszaken zou doode letter blijven indien zij geen ernstige

sanctie voorzag. Uwe Commissie stelt U dan ook voor te beslissen dat alle akten welke gesteld worden in overtreding van de regels door de wet voorzien, nietig zullen zijn en dat de nietigheid door den rechter, van ambtswege, zal moeten uitgesproken worden. Nochtans moet er voorkomen worden dat ernstige belangen bepaaldelijk worden geschonken door eene bij enkele nalatigheid of bij kwaadwilligheid begane overtreding der taalwet; daarom stelt de Commissie U voor te zeggen, dat de wegens overtreding der taalgebruikregels nietig verklaarde akten, de verjaring onderbreken.

Ziedaar, in breede trekken, wat uwe Commissie U voorstelt. De bespreking, ter vergadering van den tekst welken wij aan uwe goedkeuring onderwerpen, zal gelegenheid verschaffen om, zoo het noodig mocht blijken, enkele artikelen verder te verduidelijken. Vermelden wij, ten slotte, dat de U voorgestelden tekst met zijne in dit verslag voorkomende toelichting, in de Commissie werd goedgekeurd door al de aanwezige leden min één.

De Verslaggever,  
H. MARCK.

De Voorzitter,  
L. MEYSMANS.

## TEKST DOOR DE COMMISSIE AANGENOMEN.

### EERSTE HOOFDSTUK

Burgerlijke en handeldgerechten rechtdoende in eersten aanleg.

#### EERSTE ARTIKEL.

Vóór al de burgerlijke en handeldgerechten in eersten aanleg rechtdoende en waarvan de zetel is gevestigd in de provinciën Henegouwe, Luik, Luxemburg, Namen en in het arrondissement Nijvel, wordt geheel de rechtspleging in betwiste zaken, behoudens hetgeen hierna is voorbehouden, in de Fransche taal gevoerd.

#### ART. 2.

Vóór al de burgerlijke en handeldgerechten in eersten aanleg rechtdoende en waarvan de zetel is gevestigd in de provinciën Antwerpen, West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Limburg en in het arrondissement Leuven, wordt geheel de rechtspleging in betwiste zaken, behoudens hetgeen hierna is voorbehouden, in de Nederlandsche taal gevoerd.

#### ART. 3.

De regel bij vorig artikel vastgesteld geldt insgelijks voor de vredegerichten en werkrechtshoofden van het arrondissement Brussel, wier rechtsgebied uitsluitend uit Vlaamsche gemeenten bestaat.

#### ART. 4.

Vóór al de burgerlijke en handeldgerechten in eersten aanleg rechtdoende en waarvan de zetel is gevestigd in het arrondissement Brussel, uitgezonderd die welke bij het vorig artikel zijn vermeld, wordt het gebruik der talen voor gansch de rechtspleging in betwiste zaken, behoudens hetgeen hierna is voorbehouden, geregeld als volgt :

De akte tot inleiding van het geding wordt in het Fransch gesteld en de rechtspleging in deze taal voortgezet zoo de verweerder woonachtig is in eene Waalsche gemeente ; in de Nederlandsche taal zoo de verweerder woonachtig is in eene Vlaamsche gemeente.

De akte tot inleiding van het geding wordt gesteld in het Fransch of in het Nederlandsch, naar keuze van den eischer, zoo de verweerder woonachtig is in eene gemeente der Brusselsche agglomeratie, en de rechtspleging wordt voortgezet in de taal gebezigd voor het opstellen van die akte, tenzij de verweerder, voor alle verweer en alle exceptie zelfs van onbevoegdheid, vraagt dat de rechtspleging in de andere taal voortgezet worde.

Voor de toepassing van onderhavig artikel, wordt de Brusselsche agglomeratie aanzien als samengesteld zijnde volgens de bepalingen der wet op het gebruik der talen in bestuurszaken.

#### ART. 5.

§ 1. Wanneer de verweerder woonachtig is in eene Vlaamsche gemeente, gelegen binnen het gebied van een vredegericht waar, krachtens het eerste artikel, de rechtspleging in het Fransch moet gevoerd worden of, wanneer hij woonachtig is in eene Waalsche gemeente gelegen binnen het gebied van een vredegericht waar, krachtens artikel 2, de rechtspleging in het Nederlandsch moet gevoerd worden, wordt het gebruik der talen, voor dit rechtscollege, geregeld als volgt :

De akte tot inleiding van het geding wordt in de Fransche of in de Nederlandsche taal gesteld, volgens dat de verweerder woonachtig is in eene Waalsche of in eene Vlaamsche gemeente, en de rechtspleging wordt voortgezet in de taal gebezigd voor het opstellen van die akte, tenzij de verweerder, vóór alle verweer en alle exceptie zelfs van onbevoegdheid, vraagt dat de rechtspleging in de andere taal voortgezet worde.

§ 2. Wanneer de verweerder woonachtig is in eene Vlaamsche gemeente gelegen binnen het gebied van een burgerlijke rechtbank in eersten aanleg rechtdoende, van een rechtbank van koophandel of van een werkrechtshoof, waar, krachtens het eerste artikel, de rechtspleging in het Fransch moet gevoerd worden of, wanneer hij in eene Waalsche gemeente woonachtig is, gelegen binnen het gebied van een burgerlijke rechtbank in eersten aanleg rechtdoende, van een rechtbank van koophandel of van een werkrechtshoof, waar, krachtens artikel 2 de rechtspleging in het Nederlandsch moet gevoerd worden, kan dit rechtscollege, zoo de verweerder het aanvraagt, vóór alle verweer en alle exceptie zelfs van onbevoegdheid, bevelen dat de rechtspleging in de andere taal voortgezet worde.

#### ART. 6.

§ 1. Vóór de vredegerichten van Eupen en St-Vith, wordt de akte tot inleiding van het geding in de Duitsche taal gesteld en wordt de rechtspleging voortgezet in die taal, tenzij de verweerder, vóór alle verweer en alle exceptie zelfs van onbevoegdheid, vraagt dat zij in de Fransche taal worde voortgezet.

Vóór het vredegericht van Malmédy, wordt de akte tot inleiding van het geding gesteld in het Fransche, en de rechtspleging wordt voortgezet in de taal gebezigd voor het opstellen van die akte, tenzij de verweerder, vóór alle verweer en alle exceptie zelfs van onbevoegdheid, vraagt dat de rechtspleging in het Duitsch worde voortgezet.

§ 2. Wanneer de verweerder woonachtig is in eene Duitsche gemeente gelegen binnen het gebied van de burgerlijke rechtbank in eersten aanleg rechtdoende, van de rechtbank van koophandel of van den werkrechtshoof van Verviers, kan dit rechts-

college, zoo de verweerder het aanvraagt vóór alle verweer en alle exceptie zelfs van onbevoegdheid, bevelen dat de rechtspleging in het Duitsch voortgezet worde.

§ 3. Het recht de Duitsche rechtspleging te vragen behoort slechts aan den verweerder die de Belgische nationaliteit bezit.

#### ART. 7.

Wanneer in een zelfde zaak meerdere verweerders zijn en dat, krachtens voorgaande artikelen, de akte tot inleiding van het geding in het Fransch of in het Nederlandsch moet gesteld worden, naar gelang de verweerder woonachtig is in eene Waalsche of in eene Vlaamsche gemeente, wordt, voor het opstellen dier akte, van een of andere dezer talen gebruik gemaakt, volgens dat de meerderheid van de verweerders in eene Waalsche gemeente of in eene Vlaamsche gemeente woonachtig zijn.

In geval van gelijkheid, wordt de akte tot inleiding van het geding gesteld in het Fransch of in het Nederlandsch, volgens de keuze van den eischer.

Wanneer in een zelfde zaak meerdere verweerders zijn en dat, krachtens voorgaande artikelen, de keus van de taal der rechtspleging aan den verweerder behoort, wordt de taal gebruikt, die door de meerderheid is gevraagd. In geval van gelijkheid, duidt de rechter zelf de taal aan, waarin de rechtspleging moet voortgezet worden, daarbij rekening houdende met de aangelegenheden ; zijne beslissing moet met redenen omkleed zijn en zij is niet vatbaar voor beroep noch voor verzet.

#### ART. 8.

Indien de stukken of documenten welke, in een geding, worden voorgebracht, in eene andere taal dan die der rechtspleging zijn gesteld, kan de Rechter, op verzoek der partij tegen dewelke die stukken of documenten worden ingeroepen, hiervan de omzetting in de taal der rechtspleging bevelen, bij eene met redenen omkleede beslissing. De kosten van vertaling worden mede begroot.

#### ART. 9.

De akten van de willige rechtsmacht worden gesteld in de taal welke bij de voorgaande artikelen voor de eigenlijke rechtsmacht is voorzien.

De notulen van de bijeenkomsten der familierraden worden opgemaakt in de bestuurs taal van de gemeente waar de voorgedij opengevallen is ; echter, wanneer de omstandigheden het rechtvaardigen, kan de rechter, bij met redenen omkleede beslissing, een afwijking van dezen regel toelaten.

In de Brusselsche agglomeratie zal de meerderheid van den familierraad, daartoe door den rechter uitdrukkelijk aangezocht, beslissen in welke taal de notulen worden opgemaakt. Van deze beslissing wordt in de notulen melding gemaakt.

#### ART. 10.

In zake akkoord tot voorkoming van faillissement, faillissement of verzoek tot uitstel van betaling, worden de berichten, oproepingen en voorstellen waarvan de bekendmaking door de wet vereischt wordt, gedaan in het Fransch, in de provinciën en het arrondissement aangeduid onder artikel 1 ; in het Nederlandsch, in de provinciën en het arrondissement aangeduid onder artikel 2, en, in het Nederlandsch en in het Fransch, in het arrondissement Brussel.

### HOOFDSTUK II.

Vooronderzoek en onderzoek in strafzaken.  
Strafgericht in eersten aanleg.  
Hoven van Assisen.

#### ART. 11.

De processen-verbaal betreffende de opsporingen en de vaststellingen van misdaden, wanbedrijven en overtredingen, alsook de processen-verbaal van fiscale zaken, worden, onder de hierna voorziene voorbehouden, in de Waalsche gemeenten — in het Fransch — en in de Vlaamsche gemeenten — in het Nederlandsch — gesteld.

In de gemeenten der Brusselsche agglomeratie — zooals deze, bij art. 4, is bepaald — worden die processen-verbaal gesteld in het Fransch of in het Nederlandsch volgens dat hij die er het voorwerp van is, in eene Waalsche of in eene Vlaamsche gemeente der Brusselsche agglomeratie of is zijne eenzelligheid of woonst niet gekend, dan wordt het proces-verbaal gesteld in het Fransch of in het Nederlandsch, volgens de noodwendigheden der zaak.

Voormelde processen-verbaal worden in het Duitsch gesteld in de Duitsche gemeenten der rechterlijke kantons Eupen, St-Vith en Malmédy.

#### ART. 12.

Het Parket en de onderzoeksrechter maken, voor hun daden van rechtsvervolgning en van onderzoek, mits hetgeen hierna voorbehouden is, gebruik van de taal in strafzaken voorzien voor de rechtbank waartoe zij behooren.

#### ART. 13.

Vóór de Raadkamer zetelend in strafzaken en de Kamer van in beschuldigingsstelling, wordt, mits hetgeen hierna is voorbehouden, geheel de rechtspleging gevoerd in de taal welke voor de daden van rechtsonderzoek wordt gebruikt.

#### ART. 14.

Vóór de rechtbanken van politie en de correctionele rechtbanken rechtsprekende in eersten aanleg, wordt, mits hetgeen hierna is voorbehouden, geheel de rechtspleging gevoerd in het Fransch of in het Nederlandsch, volgens dat de zetel van die rechtscolleges gevestigd is in de provinciën en het arrondissement aangeduid onder artikel 1, of in de provinciën en het arrondissement aangeduid bij artikel 2.

#### ART. 15.

Vóór de politierechtbanken van het arrondissement Brussel, waarvan het rechtsgebied uitsluitend bestaat uit Vlaamsche gemeenten, wordt, mits hetgeen hierna is voorbehouden, geheel de rechtspleging in het Nederlandsch gevoerd.

#### ART. 16.

1. — Voor de politierechtbanken van het rechterlijk arrondissement Brussel — andere dan die bij vorig artikel bedoeld — en voor de correctionele rechtbank van Brussel rechtdoende in eersten graad, geschiedt de rechtspleging in 't Fransch, zoo de verdachte in eene Waalsche gemeente woonachtig is, in 't Nederlandsch, zoo de verdachte in eene Vlaamsche gemeente woonachtig is, in

't Fransch of in 't Nederlandsch zoo de verdachte woonachtig is eene gemeente der Brusselsche agglomeratie zooals deze wordt bepaald in art. 4 en volgens hij zich van de eene of de andere van beide talen, voor zijne verklaringen, in het onderzoek heeft bediend. In alle andere gevallen wordt er gebruik gemaakt van het Fransch of het Nederlandsch volgens de noodwendigheden der zaak.

2. — Van dezen regel wordt afgeweken, wanneer de verdachte daartoe op navolgende wijze de aanvraag zal hebben gedaan :

Zoo de zaak in onderzoek is, zal de verdachte zijn aanvraag doen bij den onderzoeksmagistraat die hem daarvan zal akte verleenen. Zoo de zaak reeds onderzocht is of rechtstreeks ter terechtzitting werd gebracht, zal de verdachte zijn aanvraag doen bij de rechtbank, en op het zittingsblad zal daarvan melding worden gemaakt. In geval de verdachte de taal niet verstaat, waarvan hij het gebruik voor de rechtspleging vraagt, zal het feit worden vermeld in het proces-verbaal van den onderzoeksmagistraat of op het zittingsblad der terechtzitting, en de rechtspleging zal in de andere taal gevoerd worden.

#### ART. 17.

§ 1. — Wanneer de verdachte woonachtig is in eene Vlaamsche gemeente gelegen binnen het gebied eener politierechtbank waar, deze wet, het gebruik der Fransche taal voorziet, of in eene Waalsche gemeente gelegen binnen het gebied eener politierechtbank waar deze wet, het gebruik der Nederlandsche taal voorziet, geschiedt, voor dat rechtscollege, de rechtspleging in die van beide talen waarvan de betichte zich, in het onderzoek, voor zijne verklaringen zal hebben bediend.

Van dezen regel wordt afgeweken wanneer de verdachte het aanvraagt op de wijze en onder de voorwaarden voorzien bij § 2 van vorig artikel.

§ 2. — Wanneer de verdachte woonachtig is in eene Vlaamsche gemeente gelegen binnen het gebied van een correctionele rechtbank waar het gebruik van de Fransche taal is gevorderd, of in eene Waalsche gemeente gelegen binnen het gebied van een correctionele rechtbank waar het gebruik van het Nederlandsch is gevorderd, wordt, vóór dit rechtscollege, de rechtspleging gevoerd in de bij artikel 14 voorziene taal. Echter, kan de rechtbank bevelen, wanneer de verdachte daartoe, op de bij artikel 16 voorziene wijze zal aanvraag hebben gedaan, dat de rechtspleging ter terechtzitting in de andere taal zal gevoerd worden.

#### ART. 18.

Vóór de politierechtbanken van Eupen en van Sint-Vith wordt de rechtspleging in het Duitsch gevoerd, tenzij de verdachte aanvraagt, op de bij artikel 16 aangeduide wijze, dat de rechtspleging in het Fransch zou gevoerd worden.

Vóór de politierechtbank van Malmédy, wordt de rechtspleging gevoerd in het Fransch. De rechtspleging wordt echter in het Duitsch gevoerd, zoo de verdachte Belg is en de aanvraag daartoe doet op de bij artikel 16 aangeduide wijze.

Wanneer de verdachte woonachtig is in eene Duitschspreekende gemeente gelegen binnen het gebied van de correctionele rechtbank van Verviers, hij Belg is en daartoe de aanvraag doet op de bij artikel 16 aangeduide wijze, wordt de rechtspleging vóór dit rechtscollege in het Duitsch gevoerd.

#### ART. 19.

Vóór de krijgsraden, wordt, onder hetgeen hierna is voorbehouden, de rechtspleging gevoerd in het Fransch of in het Nederlandsch, volgens dat de verdachte een of andere van die talen heeft gekozen. Den verdachte zal, van zijn eerste ondervraging af, door den Voorzitter van de rechterlijke Commissie aangezocht worden in welke van die beide talen hij wenscht dat de rechtspleging gevoerd worde. In het proces-verbaal van die ondervraging, wordt hem akte gegeven van zijn antwoord dat als onherroepelijk zal gelden.

In geval de verdachte de taal niet verstaat, waarvan hij het gebruik eischt voor de rechtspleging zal het feit in het proces-verbaal van de ondervraging worden vastgesteld en zal de rechtspleging in de andere taal gevoerd worden.

#### ART. 20.

Vóór de Hoven van Assisen van de bij artikel 1 aangeduide provinciën, wordt, behoudens hetgeen hierna is voorbehouden, de rechtspleging in het Fransch gevoerd.

Vóór de Hoven van Assisen van de bij artikel 2 aangeduide provinciën, wordt, behoudens hetgeen hierna is voorbehouden, de rechtspleging in het Nederlandsch gevoerd.

Vóór het Hof van Assisen van de provincie Brabant, wordt, behoudens hetgeen hierna is voorbehouden, de rechtspleging in het Fransch of in het Nederlandsch gevoerd, volgens dat de beschuldigde zich, in het onderzoek, van de eene of de andere van die talen heeft bediend voor zijne verklaringen. Van dien regel wordt afgeweken, wanneer de beschuldigde daartoe de aanvraag zal hebben gedaan, uiterlijk in den loop van de bij artikel 293 van het Wetboek van strafvordering voorziene ondervraging.

#### ART. 21.

De beschuldigde die alleen Nederlandsch kent of zich gemakkelijker in die taal uitdrukt en die vóór het assisenhof van een der bij artikel 1 aangeduide provinciën moet worden gebracht, zal, zoo hij het vraagt, door de Kamer van inbeschuldigingsstelling, vóór het dichtsbi gelegen Hof van Assisen van een der bij artikel 2 aangeduide provinciën worden verwezen, of vóór het Hof van Assisen van de provincie Brabant.

De beschuldigde die alleen Fransch kent of zich gemakkelijker in die taal uitdrukt, en die vóór het Hof van Assisen van een der bij artikel 2 aangeduide provinciën moet worden gebracht, zal, zoo hij het aanvraagt, door de Kamer van inbeschuldigingsstelling, vóór het dichtsbi gelegen Hof van Assisen van een der bij artikel 1 aangeduide provinciën worden verwezen, of vóór het Hof van Assisen van de provincie Brabant.

Zoo er twee beschuldigden in dezelfde zaak zijn betrokkert wordt de vraag voorzien in de twee voorgaande alinea's slechts ingewilligd indien zij door beiden wordt gedaan. Zoo er meer dan twee beschuldigden in dezelfde zaak zijn betrokken, wordt die vraag slechts ingewilligd indien zij door de meerderheid wordt gedaan.

#### ART. 22.

Wanneer, vóór de politierechtbanken, de correctionele rechtbanken en de krijgsraden waar, naar luid van de vorige bepalingen, de taal der rechtspleging diegene is waarvan de verdachte zich heeft bediend voor zijne verklaringen, of die welke hij heeft gekozen, meerdere verdachten in dezelfde zaak zijn betrokken, wordt er, voor de rechtsple-



ging, gebruik gemaakt van de taal waarvan de meerderheid der verdachten zich heeft bediend voor hare verklaringen of welke zij gekozen heeft. In geval van gelijkheid, duidt de rechtbank, bij met reden omkleede beslissing, zelf de taal aan waarin de rechtspleging zal gevoerd worden.

Wanneer, vóór het Hof van Assisen van Brabant, meerdere beschuldigten in dezelfde zaak zijn betrokken en dat allen niet dezelfde taal voor de rechtspleging kiezen, wordt gebruik gemaakt van diegene welke gekozen is door de meerderheid der beschuldigten; in geval van gelijkheid, zal het de Nederlandsche taal zijn.

## ART. 23.

Ieder verdachte die alleen Nederlandsch verstaat, kan vragen dat aan zijn dossier een Nederlandsche vertaling wordt toegevoegd van de processen-verbaal van de verklaringen van getuigen of klagers, alsmede van de in het Fransch gestelde verslagen van deskundigen.

Eveneens kan ieder verdachte die alleen Fransch verstaat, vragen dat aan het dossier een Fransche vertaling wordt toegevoegd van vorengenoemde in het Nederlandsch gestelde stukken.

De verdachte zal, langs de griffie, zijn verzoekschrift aan den ambtenaar van het openbaar ministerie overmaken; het zal niet meer ontvankelijk zijn na verloop van acht dagen volgende op de betekening hetzij van het bevelschrift tot verwijzing naar het Hof van Assisen, hetzij van de dagvaarding om te verschijnen ter terechtzitting van de politierechtbank of van de correctionele rechtbank of van het hof van beroep.

De kosten van vertaling zijn ten laste der Schatkist.

## HOOFDSTUK III.

## Hoven en andere rechtsmachten van beroep. Hof van Verbreking.

## ART. 24.

Vóór de Hoven van Beroep, het Krijgshof en de burgerlijke, handels- en strafrechtbanken in hooger beroep uitspraak doende, wordt, behoudens hetgeen hierna is voorbehouden, voor de rechtspleging, gebruik gemaakt van de taal waarin de bestreden beslissing is gesteld. De burgerlijke rechtbanken en de correctionele rechtbanken wier zetel is gevestigd in de provinciën en het arrondissement bij artikel 1 aangeduid, wanneer zij in beroep kennis nemen van in het Nederlandsch gevonniste zaken, mogen echter bevelen dat de rechtspleging in het Fransch zal gevoerd worden.

Eveneens, de burgerlijke rechtbanken en de correctionele rechtbanken wier zetel is gevestigd in de provinciën en het arrondissement bij artikel 2 aangeduid, mogen, wanneer zij, in beroep, kennis nemen van in het Fransch gevonniste zaken, bevelen dat de rechtspleging in 't Nederlandsch worde gevoerd.

## ART. 25.

Vóór het Hof van Verbreking wordt de rechtspleging gevoerd in de taal waarin de bestreden beslissing werd gesteld. Nochtans zoo voor deze de Duitsche taal werd gebezigd, mag het Hof bevelen dat de rechtspleging in 't Fransch of in 't Nederlandsch zal geschieden.

## HOOFDSTUK IV.

## Algemeene bepalingen.

## ART. 26.

Vóór al de burgerlijke en handelsrechtbanken maken de in persoon ter terechtzitting verschijnende partijen, voor al haar gezegdens en verklaringen, gebruik van de taal harer keuze. Dit geldt eveneens bij het verhoor op feiten en vraagpunten. Voor den beslissenden of aanvullenden eed, wordt gebruik gemaakt van de taal aangeduid door de partij aan welke de eed is opgedragen.

Indien de rechter de door partijen of door een harer gebruikte taal niet verstaat, zal hij de medewerking van den vertaler inroepen.

De kosten van vertaling zijn ten laste der Schatkist.

## ART. 27.

In al de ondervragingen van het vooronderzoek of van het onderzoek, alsmede vóór de rechtbanken in raadkamer en de rechtbanken ter terechtzitting, maakt de verdachte gebruik van de taal zijner keuze voor al zijne verklaringen. Dit geldt eveneens voor de burgerlijke verantwoordelijke partij. De burgerlijke partij maakt gebruik van dezelfde taal als de openbare partij.

Indien degenen die met het vooronderzoek zijn belast of het parket of den onderzoeksrechter of bovenvermelde rechtbanken niet de taal kennen waarvan door den verdachte gebruik wordt gemaakt, doen zij beroep op de medewerking van een beëdigd vertaler. De kosten van vertaling zijn ten laste van de Schatkist.

## ART. 28.

De getuigen worden ondervraagd en hun getuigenissen worden ontvangen en opgeteekend in de taal van de rechtspleging, tenzij zij vragen een andere taal te mogen gebruiken. Indien degenen die met de ondervraging van de getuigen belast zijn — of indien de verdachte — die taal niet kennen, wordt beroep gedaan op de medewerking van een beëdigd vertaler. De kosten van vertaling zijn ten laste van de Schatkist.

## ART. 29.

De verslagen van de deskundigen en vaklieden worden gesteld in de taal van de rechtspleging.

## ART. 30.

In de processen-verbaal of op het terechtzittingsblad wordt melding gemaakt van de taal waarin de partijen, klagers, getuigen, deskundigen of verdachten hunne verklaringen doen en van die welke voor de pleidooien wordt gebezigd.

## ART. 31.

De adviezen en vorderingen van het openbaar ministerie worden in de taal van de rechtspleging gedaan.

## ART. 32.

Voor de pleidooien wordt gebruik gemaakt van de taal der rechtspleging, behoudens de volgende afwijkingen:

1° Zoo de partij er zich niet tegen verzet, mag

haar raadsman gebruik maken van het Fransch voor zijn pleidooi, vóór de rechtbanken waarvan de zetel is gevestigd in de provinciën of het arrondissement bij het eerste artikel aangeduid en waar de rechtspleging in het Nederlandsch geschiedt. Eveneens, zoo de partij er zich niet tegen verzet, mag haar raadsman gebruik maken van het Nederlandsch, vóór de rechtbanken waarvan de zetel is gevestigd in de provinciën of het arrondissement bij artikel 2 aangeduid en waar de rechtspleging in het Fransch geschiedt;

2° Zoo de partij er zich niet tegen verzet, mag haar raadsman gebruik maken van het Fransch of van 't Nederlandsch, voor de rechtbanken waar de rechtspleging in het Duitsch geschiedt;

3° De Rechter kan, op verzoek eener partij, in zwaartwichtige zaken en zoo hem zulks als volstrekt noodzakelijk voorkomt, door eene met redenen omkleede beslissing, toelaten dat, voor de pleidooi alleen, worde gebruik gemaakt van de andere landstaal als die der rechtspleging, door den raadsman der partij mits deze verklaart de taal der rechtspleging niet te kennen en woonachtig is in een ander taalgewest.

## ART. 33.

De vonnissen en arresten, evenals de akten betreffende dezer ten uitvoerlegging, worden gesteld in de taal van de rechtspleging.

De tusschenvorderingen en de tegenberoepen worden vervolgd en gevonnist in de taal gebruikt voor de rechtspleging der hoofdzaak.

In al de mededeelingen van magistraat tot magistraat, wordt gebruik gemaakt van de taal der rechtspleging.

## ART. 34.

Aan elke in het Nederlandsch gestelde akte van rechtspleging of vonnis of arrest, waarvan betekening moet worden gedaan in de Franschspreekende gemeenten van het Rijk, zal een Fransche vertaling worden toegevoegd.

Aan alle in het Fransch gestelde akte van rechtspleging of vonnis of arrest, waarvan betekening moet worden gedaan in een Vlaamsche gemeente van het Rijk, zal een Nederlandsche vertaling worden toegevoegd.

Aan elke in het Nederlandsch of in het Fransch gestelde akte van rechtspleging of vonnis of arrest, waarvan betekening moet worden gedaan in een Duitschspreekende gemeente van het Rijk, zal een Duitsche vertaling worden toegevoegd.

Van de voorschriften van dit artikel mag worden afgeweken, indien de partij aan welke de betekening moet worden gedaan, voor de rechtspleging de taal zal hebben gekozen of aanvaard, in dewelke de akte, het vonnis of het arrest is gesteld. In repressieve en criminele zaken zijn de kosten dezer vertaling ten laste der Schatkist; in andere zaken worden zij mede begroot.

## ART. 35.

De voorgaande regels zijn voorgeschreven op straffe van nietigheid. Deze wordt van ambtswege door den Rechter uitgesproken. De nietig verklaarde akten, wegens overtreding van gezegde regels, onderbreken de verjaring.

## HOOFDSTUK V.

## Kennis van de talen door de magistraten, griffiers, enz.

## ART. 36.

De vijf eerste alinea's van artikel 40 der wet van 21 Mei 1929 op de toekenning der academische graden worden vervangen door de hiernavolgende beschikkingen:

1) Niemand kan, in de provinciën Henegouwen, Luik, Luxemburg, Namen en in het arrondissement Nijvel, benoemd worden tot het ambt van voorzitter, ondervoorzitter, rechter of bijgevoegd rechter der rechtbank van eersten aanleg, procureur des Konings of substituit procureur des Konings, vrederechter of bijgevoegd vrederechter, politierechter of bijgevoegd politierechter, referendaris of bijgevoegd referendaris bij eene handelsrechtbank, voorzitter of bijgevoegd voorzitter van een werkrechtensraad van beroep, rechterlijk bijzitter van een werkrechtensraad, indien hij niet bewijst, door zijn diploma, dat hij de examenen van het doctoraat in de rechten in het Nederlandsch heeft afgelegd.

2) Niemand kan, in de provinciën West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Limburg en in het arrondissement Leuven, benoemd worden tot eene der in vorig alinea vermelde ambten, indien hij niet bewijst, door zijn diploma, dat hij het examen van het doctoraat in de rechten in het Nederlandsch heeft afgelegd.

3) Er wordt van de beschikking der twee vorige alinea's afgeweken voor de doctors in de rechten die bewijzen, door een exaam, dat zij bekwaam zijn de bepalingen volledig na te leven der wet op het gebruik der talen in rechtszaken.

4) Niemand kan benoemd worden in het arrondissement Brussel tot eene der in alinea 1 vermelde ambten, indien hij niet bewijst dat hij de Fransche en Nederlandsche talen kent.

Dit bewijs zal bestaan, voor eene dezer talen, in het diploma voorzien bij alinea 1 en 2 en, voor de andere der talen, door het exaam voorzien bij alinea 3 van dit artikel.

5) Het exaam voorzien bij alinea 3 bestaat uit eene schriftelijke en uit eene mondelinge proef.

De jury voor dewelke die proeven worden afgelegd bestaat uit een voorzitter, gekozen tusschen de raadsheeren van een Hof van Beroep, en van acht leden waarvan vier professoren van het officieel hoogeschoolonderwijs en vier professoren van het vrij hoogeschool onderwijs.

De helft der leden worden genomen tusschen de professoren in de Rechten en de andere helft tusschen de professoren in de Talen.

Een Koninklijk besluit regelt de stof van het exaam alsook de vorm en de werkwijze der jury.

6) Niemand kan benoemd worden tot notaris indien hij niet bewijst, door zijn diploma, dat hij de examenen van de licentie in het notariaat heeft afgelegd in de taal voorzien door de wet op het gebruik der talen in rechtszaken voor de rechtscolleges van eersten aanleg van het arrondissement waarin hij zou geroepen worden zijn ambt uit te oefenen.

Uitzondering aan dezen regel wordt gemaakt voor de licenciaten in het notariaat die door een exaam bewijzen dat zij bekwaam zijn om zich van gezegde taal te bedienen bij de uitoefening van hun notarisambt.

7) Nochtans, om notaris te kunnen benoemd worden in het arrondissement Brussel is de kennis der twee landstalen vereischt. Het bewijs dezer kennis zal bestaan, voor eene dezer talen, in het diploma voorzien bij vorig alinea, en, voor de andere, in het exaam voorzien door dezelfde bepaling.

Het exaam heeft plaats voor de jury voorzien bij alinea 5 van dit artikel.

## ART. 37.

De twee laatste alinea's van artikel 40 der wet van 21 Mei 1929 op de toekenning der academische graden zijn afgeschaft.

## ART. 38.

1. Niemand kan benoemd worden tot Vrederechter van een rechterlijk kanton gelegen in de provinciën opgesomd bij artikel 1 en samengesteld uit Waalsche en Vlaamsche gemeenten, tenzij hij het bewijs levert zijner kennis van de Fransche taal op de wijze aangeduid bij artikel 40 der wet van 21 Mei 1929 gewijzigd door artikel 36 der onderhavige wet en bovendien eene voldoende kennis van de Nederlandsche taal bezit.

2. Niemand kan benoemd worden tot Vrederechter van een rechterlijk kanton gelegen in de provinciën opgesomd bij artikel 2 en samengesteld uit Vlaamsche en Waalsche gemeenten, tenzij hij het bewijs levert zijner kennis van de Nederlandsche taal op de wijze aangeduid bij artikel 40 der wet van 21 Mei 1929 gewijzigd door artikel 36 der onderhavige wet en bovendien eene voldoende kennis van de Fransche taal bezit.

## ART. 39.

Niemand kan kandidaat zijn bij de verkiezingen voor de vorming der koophandelsrechtbanken of der werkrechtensraden zoo hij niet, voorafgaandelijk en schriftelijk, heeft verklaard de taal — of de talen — te kennen, voorzien bij deze wet, voor het rechtscollege waarvan hij zou geroepen worden deel uit te maken.

Een Koninklijk besluit bepaalt de vormen en voorwaarden waarin die verklaring wordt gedaan.

## ART. 40.

Mogen niet als gezwoorenen zetelen zij die de taal niet kennen welke, krachtens deze wet, ter terechtzitting van het Hof van Assisen, voor de rechtspleging en pleidooien, wordt gebezigd in de zaak waarvan zij te kennen hebben.

## ART. 41.

1. Bij het Krijgshof en bij alle Krijgsraden is er eene Vlaamsche en eene Fransche kamer.

2. Niemand kan benoemd worden tot Voorzitter van het Krijgshof, Auditeur Generaal, Substituut van den Auditeur Generaal, Krijgsauditeur of Burgerlijk Lid van een Krijgsraad indien hij het bewijs niet levert zijner kennis van beide landstalen.

Niemand kan benoemd worden tot Substituut van den Krijgsauditeur noch tot Bijgevoegd Krijgsauditeur in de provinciën vermeld bij artikel 1 indien hij niet het bewijs levert zijner kennis van de Fransche taal — in de provinciën vermeld bij art. 2 indien hij niet het bewijs levert zijner kennis van de Nederlandsche taal — of, in de provincie Brabant, indien hij niet het bewijs levert zijner kennis van beide landstalen.

Nochtans wordt een der Substituten van elken Krijgsauditeur in de provinciën vermeld bij art. 1 benoemd tusschen de kandidaten die het bewijs leveren hunner kennis van de Nederlandsche taal en een der Substituten van elken Krijgsauditeur in de provinciën vermeld bij art. 2 wordt benoemd tusschen de kandidaten die het bewijs leveren hunner kennis van de Fransche taal.

Het bewijs der kennis van de talen, voorzien bij onderhavig artikel, wordt geleverd overeenkomstig art. 40 der wet van 21 Mei 1929 op de toekenning der academische graden zooals het werd gewijzigd bij art. 36 van onderhavige wet.

3. De officieren geroepen om deel uit te maken als leden van het Krijgshof of als Voorzitter of leden van een Krijgsraad worden, in het eene zooals in het andere dezer rechtscolleges aangeduid voor de Vlaamsche Kamer of voor de Fransche Kamer volgens zij verklaard hebben, op de wijze door Koninklijk besluit te bepalen, dat zij de Nederlandsche taal of de Fransche taal of beide landstalen kennen.

De voorzitter en de leden der rechterlijke commissie bij het Krijgshof of bij een Krijgsraad moeten beide landstalen kennen.

## ART. 42.

1. In de drie Hoven van Beroep, worden er gevormd burgerlijke kamers en correctionele kamers voor zaken met rechtspleging in de Fransche taal alsook burgerlijke kamers en correctionele kamers voor zaken met rechtspleging in de Nederlandsche taal. Het aantal der eene en der andere worden, bij Koninklijk besluit volgens de noodwendigheden van den dienst bepaald.

De magistraten van het Hof alsook die van het Parket Generaal die het bewijs hunner kennis van beide landstalen hebben geleverd worden aangeduid voor de eene of de andere dezer kamers. Diegenen onder hen welke slechts het bewijs hunner kennis van eene landstaal hebben geleverd kunnen alleenlijk voor die Kamers worden aangeduid welke te kennen hebben over de, in die taal, behandelde zaken.

2. Niemand kan benoemd worden tot Procureur Generaal bij een Hof van Beroep indien hij het bewijs niet levert zijner kennis van beide landstalen.

Niemand kan benoemd worden tot een rechterlijk ambt bij het Hof van Beroep te Gent indien hij niet het bewijs levert zijner kennis van de Nederlandsche taal.

3. Het bewijs der kennis van de talen, in dit artikel voorzien, wordt geleverd overeenkomstig de bepalingen van artikel 40 der wet van 21 Mei 1929 zooals het door artikel 36 dezer wet werd gewijzigd.

## ART. 43.

1. Artikel 120 der wet van 18 Juni 1869 op de rechterlijke organisatie (hoofdstuk VI, van het Hof van Verbreking) wordt vervangen door den volgende tekst:

Art. 120. — Zij is samengesteld uit een Eersten Voorzitter, een Kamervoorzitter en zeventien Raadsheeren.

2. Artikel 123 der zelfde wet wordt vervangen door den volgende tekst:

Art. 123. — Niemand kan benoemd worden tot Eersten Voorzitter, Kamer-Voorzitter, Procureur Generaal, Raadsheer of Advocaat Generaal, indien hij niet ten volle vijf en dertig jaar oud is, doctor in de rechten is en, gedurende minstens tien jaar, aan de balie was gehecht, rechterlijke ambten heeft vervuld of de rechten heeft onderwezen in eene Belgische universiteit. Bovendien moeten de Eerste Voorzitter, de Kamer-Voorzitter en de Procureur Generaal het bewijs leveren hunner kennis van beide landstalen, moeten acht Raadsheeren en twee

Advocaten Generaal het bewijs leveren hunner kennis van de Fransche taal, moeten de andere Raadsheeren en Advocaten Generaal het bewijs leveren hunner kennis van de Nederlandsche taal. Dat bewijs wordt geleverd volgens de bepalingen van artikel 40 der wet van 21 Mei 1929 zooals het werd gewijzigd door artikel 36 der wet op het gebruik der talen in rechtszaken.

## ART. 44.

Bij het Hof van Beroep van Luik moeten drie Raadsheeren en een Advocaat Generaal of een Substituut van den Procureur Generaal, ook eene voldoende kennis der Duitsche taal bezitten. Hetzelfde geldt voor drie Rechters en een Substituut van den Procureur des Konings bij de Rechtbank van eersten aanleg te Verviers.

De Vrederechter van het rechterlijk kanton Eupen, die van het rechterlijk kanton St-Vith en die van het rechterlijk kanton Malmédy moeten ook eene voldoende kennis van de Duitsche taal bezitten.

## ART. 45.

Niemand kan benoemd worden tot Hoofdgriffier van 't Hof van Verbreking noch tot Hoofdgriffier van een Hof van Beroep indien hij niet het bewijs levert zijner kennis van beide landstalen.

De Bijgevoegde Griffiers van het Hof van Verbreking moeten het bewijs leveren de eene zijner kennis van de Fransche taal, de andere zijner kennis van de Nederlandsche taal.

Dit bewijs wordt geleverd overeenkomstig de bepalingen van art. 40 der wet van 21 Mei 1929 zooals het werd gewijzigd door art. 36 der onderhavige wet.

## ART. 46.

1. — In de provinciën en het arrondissement vermeld bij artikel 1, kan niemand benoemd worden tot het ambt van griffier bij een der gevestigde rechtscolleges, indien hij niet het bewijs levert zijner kennis van de Fransche taal.

Nochtans, zullen, bovendien, het bewijs moeten leveren hunner kennis van de Nederlandsche taal: de griffiers die gehecht worden aan eene Vlaamsche kamer van het Hof van Beroep van Luik, van eene rechtbank van eersten aanleg of van een Krijgsraad, alsook de griffiers der vrederechten waarvan het gebied ook Vlaamsche gemeenten bevat.

2. — In de provinciën en het arrondissement vermeld bij artikel 2, kan niemand benoemd worden tot het ambt van griffier bij een der gevestigde rechtscolleges, indien hij niet het bewijs levert zijner kennis der Nederlandsche taal.

Nochtans, zullen, bovendien, het bewijs moeten leveren hunner kennis der Fransche taal: de griffiers die gehecht worden aan eene Fransche kamer van het Hof van Beroep van Gent, van een rechtbank van eersten aanleg of van den Krijgsraad alsook de griffiers der vrederechten waarvan het gebied ook Waalsche gemeenten bevat.

3. — In het arrondissement Brussel kan niemand benoemd worden tot het ambt van griffier bij een der gevestigde rechtscolleges, indien hij niet het bewijs levert zijner kennis van beide landstalen.

4. — De bepalingen in de drie voorgaande alinea's vervat, zijn ook toepasselijk op de bijgevoegde en de boventallige griffiers.

5. — Het bewijs der kennis van de talen wordt geleverd bij middel van een exaam dat eene mondelingsche en eene schriftelijke proef zal bevatten. Een Koninklijk Besluit bepaalt de stof van dit exaam alsook de samenstelling en de werkwijze der jury welke het afneemt.

6. — Een griffier van het Hof van Beroep van Luik, een griffier der rechtbank van eersten aanleg en der koophandelsrechtbank van Verviers, alsook de griffiers der vrederechten van Eupen, St-Vith en Malmédy, moeten de Duitsche taal kennen.

## HOOFDSTUK VI.

## Overgangsbepalingen.

## ART. 47.

1. — De wijzigingen, door artikel 36 der onderhavige wet, voorziet aan artikel 40 der wet van 21 Mei 1929 op de toekenning der academische graden zullen slechts op 1 Januari 1938 van kracht worden.

2. — De bij artikel 39 van onderhavige wet voorziene bepalingen zullen slechts bij de eerstkomende verkiezingen voor de vorming der koophandelsrechtbanken en der werkrechtensraden worden toegepast.

3. — Ieder lid van een rechtscollege wordt als belet aanzien indien hij de taal niet kent welke, overeenkomstig deze wet dient te worden gebruikt. Indien, om reden van dit belet, het onmogelijk is, in een rechtscollege, den zetel samen te stellen, wordt de zaak verwezen naar een anderen rechter met dezelfde bevoegdheid en van hetzelfde beroeprechtsgedebied.

Die verwijzing geschiedt bij een met reden omkleed vonnis dat voor verzet noch beroep vatbaar is.

Eene expeditie van het vonnis wordt gezonden aan den griffier van het rechtscollege naar hetwelk de zaak is verwezen. Deze griffier brengt, van ambtswege en zonder kosten, de zaak op den rooi; bij eenvoudigen ter post aangeteekenden brief en zonder verlenging der termijnen wegens den afstand, dagvaart hij de partijen. De expeditie van het vonnis van verwijzing is vrij van zegel en griffiersrechten, alsook van de registratieformaliteit.

Een afschrift van dit vonnis wordt door den griffier der rechtbank, welke het uitspraak, aan den Heer Minister van Rechtswezen gezonden.

## ART. 48.

1. — De advocaten welke, voor 1 Januari 1926, hun diploma van doctor in de rechten behaalden, kunnen, in burgerlijke en handelszaken, doch alleen voor de pleidooien, gebruik maken van de taal hunner keuze. Vóór de strafrechtbanken, andere dan de Hoven van Assisen, zullen zij hetzelfde recht genieten op uitdrukkelijke aanvraag van den verdachte, wiens verdediging zij waarnemen.

2. — Het recht, bij vorige alinea voorzien, behoort ook aan de advocaten thans ingeschreven bij de Balie van Brussel, indien zij hun diploma van doctor in de rechten behaalden vóór 1 Januari 1930.

## ART. 49.

Alle wetten, wetsbepalingen of besluiten, die niet overeenstemmen met de bepalingen dezer wet, zijn overgehevén.